

NOTE
NO. 1
1888

ALEX. SLOTTE

DEN STORA
ISLOSSNINGEN

HELSINGFORS 1912,
SÖDERSTRÖM & C:o FÖRLAGSAKTIEBOLAG.

DEN STORA ISLOSSNINGEN

SKÅDESPEL I FYRA AKTER

AF

ALEX. SLOTTE

*Uppfördt å Svenska teatern i Helsingfors af Folkteatern
15 november—17 december 1910.*

HELSINGFORS 1912,
SÖDERSTRÖM & C:o FÖRLAGSAKTIEBOLAG.

1912

FRANCKELSKA TRYCKERI-AKTIEBOLAGET

HELSINGFORS

FRANCKELSKA TRYCKERI-AKTIEBOLAGET

HELSINGFORS, 1912

FRANCKELSKA TRYCKERI-AKTIEBOLAGET.

Inom det svenska Finland gör sig för närvarande en stark rörelse gällande, hvilken går ut på tillvaratagandet af allt sådant, som är egnadt att kulturhistoriskt belysa vår svenska befolknings lif under gångna tider. Utgående hufvudsakligen från den verksamma föreningen Brage i Helsingfors har denna rörelse fortplantat sig äfven till allmogen i landets aflägsnaste svenska bygder. Det har därför syntts mig riktigt att ställa skådespelets personal under inflytande äfven af denna liksom af andra starka tidsströmningar i landet, och detta så mycket mer som med handlingen därigenom kunnat organiskt förbindas åtskilliga vackra seder och bruk, som redan varit utdöda, kulturhistoriskt intressanta drag, förtjänta af att uppbevaras. Till dessa höra bl. a. de i första akten förekommande frierisederna med förridare. Bröllopsceremonierna åter i sista akten tillämpas allt ännu i det närmaste oförändrade i de trakter, till hvilka handlingen är förlagd, nämligen den nordliga delen af svenska Österbotten.

Helsingfors i september 1912.

Förf.

PERSONERNA:

SVEN MORICK, sågställare.

WILJAM, hans son.

BRITA KARR, hans dotter, änka.

LILL-OTTO, hennes son.

ERIK STORSVED, odalbonde.

GRETA JOHANNA, hans hustru.

BETTA, deras dotter.

ANTTI, dräng på Storsved.

EMMA, piga.

JOEL, dagakarl.

VILLE, drängpojke.

JOHAN STRANG.

BENGT LITSLE.

OLOF TAST.

ELJAS LAHNA.

SAMUEL RASMUS.

DAVID HERRAS.

JANNE.

HILMA.

EN POLISKONSTAPEL.

Allmoge.

Handlingen försiggår i svenska Finland åren efter storstrejken.

FÖRSTA AKTEN.

Mangården på Storsved. Till vänster stuga med trappa och förstugukvist. Syrener närmast väggen. Framför dem ett bord med bänkar och en stol vid bortre ändan. Till höger ett visthus. I förgrunden framför visthuset på ett lågt ställ en tunna med sprund. Något till höger i midtelplanet en stor rönn med bänk inunder. Mellan rönnen och visthuset står en kärra. I fonden begränsas gårdsplanen af en loftsbyggnad. I midten af denna en bred port med tunga, slutbara porthalfvor, som stå öppna. Dörrar på ömse sidor om porten samt på vänstra sidan en trappa till andra våningens svalgång, som har tre breda öppningar. Till vänster närmast bakgrunden en slipsten.

Högsommareftermiddag med solsken. Brita sitter på bänken under rönnen och sticker. Betta sopar gården. Lill-Otto sitter vid tunnan och täljer.

BRITA.

Hvarför sopar du själf gården? Låt Emma göra det!

BETTA.

Det är ju fästekväll, och gammal sed vet Ni, att fästmön själf skall göra rent för den hon väntar.

BRITA.

Gammal sed! Bryr du dig om den?

BETTA.

Ja. Vi, som nu är unga, har tagit gammal sed till heders igen.

BRITA.

Och gammal osed också? Eller hur? Du ämnar väl också måla kors på fähusdörren till påsknatten?

Men jag far in ändå, när jag kommer ridande på kvasten min!

Skrattar elakt och spänner ut fingrarna som klor.

Tror du inte, att jag skulle duga till brud åt honom, som har horn?

BETTA.

Fy Brita! Jag är rädd för Er!

BRITA.

Kanhända rädd om Gullros brudkuddan din?
Jag skall ställa till så hon börjar mjölka blod!
Och så blir han sjuk, lillpojken din, som inte
syns ännu, när du ger honom dricka af mjölken.

BETTA.

Släpper kvasten.

Brita, Brita!

BRITA.

Hur gammal är han nu, lillpojken din, som
inte syns ännu?

BETTA.

Kan Ni tänka så illa om mig och Wiljam,
Er egen bror?

BRITA.

Illä? Inte är det något så illa.
Vid lysningstid brukar ju förstpojken vara
nån månad gammal — i all hemlighet.

BETTA.

Gammal osed ha vi inte tagit till heders, vi
unga.

BRITA.

Nånå! Osed kan också vara gosed, om man rätt tänker efter.

Ser du, kyrktaket behöfver mycken tjära. Och som du vet, är det också gammal sed, att den skall tjära kyrktaket, som för tidigt äter af kunskapens träd — såsom skrifvet står. Äter nu ingen, så får församlingen bekosta stryknin-gen, och det blir dyrt. Bönderna är måna om tjäran sin. De ser hellre, att man syndar något, och tänker visst som så, att Vår Herre i stället kan slösa med nåden, för den är billigare än tjäran.

BETTA.

Man skall dock mer lyda Gud än människor — som också skrifvet står.

BRITA.

Ja, då blir kyrktaket lidande, för bönderna ger inte gärna med sig, de. Och så tar Her-rans hus skada, för kyrkan är ju Herrans hus, hahaha!

BETTA.

Hur blef Ni så ond och ogudaktig, Brita?

BRITA.

Hvem har sagt, att jag är så ond och ogudaktig?

BETTA.

Jag tycker så. Och det känns så svårt. Jag skulle så gärna vilja hålla af Er, då Ni är Wiljams syster och skall bli min svägerska. Han är så olik Er. Han är på allt sätt så bra.

BRITA.

Jag var också en gång på allt sätt så bra. Men — jag var den tiden bra mycket dummare än nu!

BETTA.

Och så blef Ni . . . som Ni nu är . . . klokare, som Ni tycker. Var det därför . . . därför att . . .

BRITA.

. . . därför att? . . .

BETTA.

— därför att Ni kom i slanger med honom . . . finnen.

BRITA.

„Kom i slanger“! Har du „kommit i slanger“ med bror min Wiljam? Skulle du tycka om att jag sade så?

BETTA.

Nej, det skulle jag inte.

BRITA.

Nåja, då kan du förstå, att jag inte håller tycker om hvad du sade om mig och min första fästman. Jag höll af honom på samma sätt, som du håller af Wiljam.

BETTA.

Med dämpad röst.

Säger Ni det, så att pojken där hör? Visar på Lill-Otto.

BRITA.

Ja, hvarför skall jag inte det? Han blir väl inte värre af det.

BETTA.

Han är ju död nu, Er finn-fästman, så man borde inte tala illa om honom. Men de säger, att han var så vildsint och gudlös — alldeles som socialisterna nu för tiden.

BRITA.

Ja, han förstod af sig själf allt det där om socialismen, som de andra nu efteråt fått lära

sig. Därför var han inte heller någon vanlig karl.

BETTA.

Far säger, att socialisterna har orätt. Och Wiljam säger detsamma. Det kan aldrig delas jämnt mellan alla, för Vår Herre har inte delat jämt, då han skapt oss. Den ena har blifvit si och den andra så.

BRITA.

Vår Herre! . . .

BETTA.

Och får inte den flitige och duglige bestämma öfver sitt, så blir han med håglös. Och då blir det fattigt i landet, när ingen har någonting mer att ge till det stora hushållet.

BRITA.

Vår Herre! Hahaha! . . . Är han *Vår Herre*, han, som strax från början delat ojämnt. Han är bara sina gullgossars Herre — svenskarnas Herre!

Hvarför har han gjort den ena si och den andra så, som du säger?

Stryk skulle han ha! Och det skall han få!

BETTA.

Brita! För Guds skull tala inte så!

BRITA.

Jo, just för Guds skull talar jag så! Och för din skull med!

Ser du, finnarna, de är allt de flesta här i landet. Och de kommer att hämnas på Vår Herre — på *Er* Herre för hans orättvisa. De kommer att ta från hans gullgossar allt, hvad de äger och har. Och så kommer de att piska dem ut ur landet. För, ser du, hata och hämnas, det kan de! Däri har *Er* Herre inte missbytt dem.

Se omkring dig bara! Se, hur de bredt ut sig här öfver de gamla svenska ägorna! Där reser sig deras kojor — och där — och där! Närmare och närmare kommer de. I storböndernas stugor är det fullt af pigornas och drängarnas ungar. Och de talar finska! De ungarna är trasiga och smutsiga, men de dör inte, fast de springer barfota i snödrifvorna!

LILL-OTTO.

Kommer till sin mor med en knif i den ena handen och en träbit i den andra.

Mor får jag ta af mig skorna? Det är så varmt i dag.

BRITA.

Nej, det tål inte *du* vid. Du är inte af den sorten, du.

Lill-Otto går tillbaka till drickstunnan och fortsätter att tälja.

BETTA.

Nej, han är inte af den sorten, han. Hans far var ren svensk.

BRITA.

Ja, jag fick ju inte ta, hvem jag ville, för jag var inte myndig den gången. Jag måste ta en „ren svensk“. Och så tog jag en med bröstlidande.

BETTA.

Det var väl inte för att . . .

BRITA.

— för att jag fort skulle bli honom kvitt.

BETTA.

Hys! Säg det inte, så han hör! Visar åt Lill-Otto.

BRITA.

Det skadar inte. Han skall ändå en gång lära sig förstå, hur tokigt det är här i världen.

Men det var inte därför jag tog Stor-Otto. Det var därför, att han höll af mig så mycket. Och han likade mig bäst af dem, som det återstod att välja på.

BETTA.

Men att Ni kan önska ondt åt Er egen stam och hata Ert eget kött och blod!

BRITA.

Menar du pojken där?

BETTA.

Ja, honom också.

BRITA.

Hvem har sagdt, att jag hatar honom? Det gör jag inte. Men när man ser, hur barnets kärlek alltmer vändes till andra, så sjunker också moderskänslorna litet grand. Han är ju morfars pojke hela dagen, han.

BETTA.

Tror Ni inte, det kommer sig däraf, att han hört Er säga så mycket styggt?

BRITA.

Styggt? Nåja, sant är ju mestadels styggt.

Kanhända är det därför. Men då kan det inte hjälpas. Det måste ha sin gång.

GRETA JOHANNA.

Kommer från stugan ut på trappan.

Har ni inte sett till gubbarna? Jag skulle ställa fram litet mat, men jag vet inte, hvart de tagit vägen.

BETTA.

De gick ut ett tag kring åkrarna för att se på grödan.

GRETA JOHANNA.

Det är så illa, att främmande så länge skall vara med torr mun.

BRITA.

Det hastar inte med välfägnaden. Vi åt, just förrän vi åkte hemifrån.

BETTA.

Visar åt vänster.

Där kommer de nu! Mor kan laga maten i ordning. Men ställ den på bordet här ute!

GRETA JOHANNA.

Tycker du det?

BETTA.

Ja, det är treffligare så.

Greta Johanna går tillbaka in i stugan.

BRITA.

Efter en paus.

Tänk, om Wiljam inte skulle komma!

BETTA.

Det kan jag inte tänka mig.

BRITA.

Tänk, om han blefve förhäxad på vägen!
Det har händt mången på fästefärden. Och ju
vackrare gosse, desto farligare är det.

BETTA.

På det tror Ni inte själf! Hvarför talar Ni
då så? Det ser ut, som om Ni ville önska mig
ondt.

BRITA.

Nej, det gör jag inte.

BETTA.

Hvad är det då?

BRITA.

Det är så bittert!

BETTA.

Hvad då?

BRITA.

Åh, allting!

BETTA.

Det också, att vi är lyckliga, Wiljam och jag? . . .

Men kanske Ni också blir lycklig en gång.

BRITA.

Ja, tänk, om jag stode brud före dig — eller på samma gång som du!

BETTA.

Inte på samma gång! De säger, att solen inte räcker till för två brudar på samma bröllop.

BRITA.

Säg inte „Ni“ till mig! Jag är ju inte så gammal.

BETTA.

Så säger jag „du“ då!

Sven Morick och Erik Storsved komma in från vänster. De äro helgdagsklädda, men i skjortärmarna.

ERIK.

Har de inte kommit från ängen ännu?

BETTA.

Nej, inte ännu.

SVEN.

Det var en lång väg. Nu sitter man gärna en stund och hvilar sig.

Går mot rönnen. Till Brita

Se, du har hittat på en riktigt bra plats här i skuggan under rönnen.

BRITA.

Är far trött nu?

SVEN.

Litet grand.

Sven sätter sig på bänken bredvid Brita.

Greta Johanna kommer ut från stugan och börjar duka på borte bordsändan

ERIK.

Sätter sig vid främre bordsändan.

Åja, Storgärdet är inte så litet.

Men så är det också många, som arbetat på det. Både far och farfar och farfarsfar.

SVEN.

Och den vackra grödan!

Att höra, hur den frasar, när sommarvinden går igenom den! Man blir andäktig till sinnes, när man hör den musiken.

ERIK.

Jaah! Det är, som man skulle höra Vår Herres röst och förfädrens välsignelse i den.

SVEN.

Ja, jag tycker, det nästan är vackrare än att höra sågbladen gå genom stocken. För det är också en vacker musik. När de är riktigt hvassa och väl ställda, så sjunger det i dem så förunderligt.

BRITA.

Det är visst därför, att far är sågställare, som Ni tycker så.

SVEN.

Kan så vara.

LILL-OTTO.

Kommer fram till S v e n.

Säg mig, morfar, är det nånting i den där stora tunnan? Visar på tunnan till höger.

SVEN.

Det tror jag visst, det.

LILL-OTTO.

Hvad är där då?

BRITA.

Där är färsköl, kan du väl förstå!

LILL-OTTO.

Hela tunnan full?

SVEN.

Jag tänker det.

LILL-OTTO.

Då forsar det bra, när man tar tappen ut?

SVEN.

Åja!

Men har du inte suttit där med din knif och skräpat efter dig? Hvad säger Betta om den saken? Ser du inte att hon håller på och sopar här?

BETTA.

Låt honom hållas bara! Han har fått lof att tälja där vid tunnan.

SVEN.

Ja, han har svårt att låta knifven vara, den pojken.

GRETA JOHANNA.

Har slutat duka bordet.

Främmande är goda och sätter sig till bords!

Går in i stugan.

SVEN.

Så, så! Skall det ätas? Nåja, för sakens skull, fast jag för min del inte är hungrig.

Gästerna sätta sig till bords, S v e n på stolen vid bortre bordsändan, Brita strax till vänster på bänken och Lill-Otto midtemot till höger.

Erik flyttar sig öfver till bänken under rönnen.
Antti, Joel, Ville och Emma komma genom porten
i fonden med räfsor, svegor, en hink och en näfverkont.
Ställa sakerna ifrån sig och gå in, utom Antti och Joel.

ERIK.

Nå där kommer ni ju sent omsider!
Har ni tagit in allt höet nu?

JOEL.

Ja, alltsammans.

ERIK.

Det var onödigt. Vädret är stadigt, ni hade
väl kunnat lämna en del och komma litet tidi-
gare hem i stället. Här är liksom litet högtids-
kväll, som ni vet.

JOEL.

Det gick med detsamma att ta in det, så
tränger man inte vandra den vägen en gång till.

Går in i bodan till vänster i loftsbyggnaden.

ANTTI.

Synar sin svega, hvars snärt tagit skada, och sin räffsa,
som förlorat en tinne. Tar sig betänksamt bakom örat.

Hm, ja!

Går fram till rönnen och skär en vidja, som han börjar
vrida, ställande sig med vänstra foten på lomändan.

ERIK.

Anna nyt vaan se taakkavitsasi olla toistaiseksi! On jo kyllin tehty työtä tänään.¹

ANTTI.

Låtsar inte höra.

BETTA.

Far vet ju, att man skall tala till honom på svenska! Annars låtsar han inte höra.

ERIK.

Ja, det är sant. Det glömmer jag alltid.

Till Antti.

Antti låter sin svega vara till en annan gång och tar in helgen! Det är redan tillräckligt arbetadt i dag.

ANTTI.

Tveksamt.

Hm, ja!

Ser på den nysopade gårdsplanen. Det kommer honom att besluta sig.

Lakaistu . . .²

Tar sina grejor och går in i bodan.

¹ Låt nu svegan (bärvidjan) vara till en annan gång! Det är nog arbetadt redan i dag.

² Sopadt.

SVEN.

Det var en underlig en! Svarar han inte, när man talar till honom på finska?

ERIK.

Nej. Han tar illa opp och låtsar inte höra.

SVEN.

Men han är ju finsk, vet jag!

ERIK.

Det är han. Men han har sitt hufvud för sig. Talar man till honom på finska, så misstänker han, att man håller honom för så enfaldig, att han inte kunnat lära sig förstå svenska.

SVEN.

Det var litet ovanligt.

ERIK.

Och så är det hans sätt att skäkta den svåra hampan, som de aldrig vill få ren här i landet.

SVEN.

Du menar språkstriden. Ja, den hampan har mycket blå!

ERIK.

Aja! Men Antti tycker, att den är lätt att skäkta. Hvar och en talar sitt språk och lär sig förstå det andra, om det behöfs. Då har man ingenting att gräla om, menar han.

SVEN.

Ja, det är ett enkelt och bra sätt! Och rättvist tänkt är det!

ERIK.

Ja, det är en rejel karl. Säger litet, men gör mycket. Och säker som ett könnisur!

BETTA.

Har slutat sopningen och ställt undan kvasten. Går fram till bordet och ser i en af träkannorna.

Nej men mor, som har glömt att ställa fram färsköl!

Tar kannan och går med den till tunnan.

LILL-OTTO.

Slänger skeden ifrån sig och rusar efter.

Låt mig ta tappen ur!

BETTA.

Ja, det skall du få. Men gör det försiktigt!

SVEN.

Till Erik.

Åja, det finns präktiga finnar också. Men de växer inte på träd nu för tiden.

BRITA.

Inte åtminstone på äkta finska träd. Men här på Storsvedens svenska träd växer det kanhända en och annan af dem, som *ni* kallar präktiga.

SVEN.

Nånå, Brita! Låt nu maten tysta mun! Den svenska maten!

BRITA.

Lägger skeden ifrån sig och stiger tvärt upp.

Tar stickstrumpan, som hon lagt ifrån sig på främre bordsändan och sätter sig på bänken vänster om bordet med ryggen mot de öfriga.

B e t t a ställer det fyllda stopet framför S v e n. Går in i stugan.

LILL-OTTO.

Tillbaka till sin plats. Till Sven.

Det forsar riktigt bra!

SVEN.

Fick du tappen i också ordentligt?

LILL-OTTO.

Åja.

VILLE.

Helgdagsklädd ut från stugan. Ropar från trappan
inåt stugan.

Skynda dig Emma! Jag skall slipa lian ännu
i kväll.

ERIK.

Är det nödvändigt att göra det i kväll? Det
hinner du ju på morgonen, förrän ni går till
ängen.

VILLE.

Det litar jag inte på. Joel sitter här på
morgnarna så länge och gnider liskrapan sin,
så man kan tro, han tänker raka fan med den.
Och så får en annan fuska i stället och lämna
lian sin halfslipad.

Går fram till slipstenen och håller vatten i hon ur en
medhafd stäfva. Tar ner lian från knaggen på väggen
i fonden och synar bettet nog.

Greta Johanna och Betta komma ut från stugan.

SVEN och LILL-OTTO.

Upp från bordet.

Tack för mat!

Lill-Otto går till sitt arbete vid drickstunnan.

GRETA JOHANNA.

Inte har ni hunnit äta er mätta ännu!

BRITA.

Åjo, Tack för mat!

Greta Johanna och Betta börja duka af bordet
och bära kärlen in i stugan.

ERIK.

Till Sven.

Stoppa i pipan! Där finns tobak på bordet.

Sven stoppar pipan och sätter sig att röka bredvid
Erik på bänken under rönnen.

VILLE.

Ropar innåt stugan.

Seså, Emma! Kommer du inte snart och
drar slipstenen åt mig? Hur länge tänker du
harfva linlandet ditt?

EMMA.

Ut från stugan, omklädd och med håret utslaget.

Det var en faslig hast du har med din lia. Man hinner ju inte ta opp bena ens, tills fästman kommer.

VILLE.

Hvad pratar du? Skall du ta opp bena, tills fästman kommer?

EMMA.

Javisst skall jag det! Jag kan väl inte gå med håret såhär heller!

VILLE.

Din fästman kommer inte ur fläcken för resten. Han står fastklafvad i fähuset och tuggar boss.

EMMA.

Men han bölar inte så fasligt som du!

Vefvar slipstenen.

VILLE.

Du vefvar åt orätt håll. Sväng om!

EMMA.

För en sådan där pojke skall man stå här
och vefva slipsten!

VILLE.

Gäckas inte med räffsan, Gud kan skapa
den till bössa — sa' Skräddar-Lena.

EMMA.

Ja, du kunde just ha skött räffsan i år ännu!
Hvad skall en sådan där som du med lian att
göra?

VILLE.

Jo, laga granna fålar på Storsvedens ängar!
Där jag går fram med lian, där blir det slätt
efter. Men där Joel går fram, där ser det ut,
som om man släpat ett svin på rygg efter sig.

A n t t i kommer från bodan med en sudd och en tjärpyts.
Rör på porthalfvorna, som knarra på sina gångjärn.

SVEN.

Till Erik. Visar med pipan åt Ville och Emma.
De tycks ältras bra, de där två.

ERIK.

Det gör de alltid. Ville ältras med alla,

men alla tycker de om honom ändå, för han är så munter. I år är han kavatare än förr. Det är första sommarn han sköter lian. Han tycker sig vara storkarl nu.

SVEN.

Ja, den sortens högmod måste man ha här i världen.

Men det blir sämre med den saken också nu för tiden. Man skäms inte numera att vara lat och dålig.

ERIK.

Det är nog ämne till storkarl i Ville. Han bjuder till med lian, så svetten droppar, för att hinna hacka Joel på hälarna litet. Och lian sin tycker han om. Jag tror, han skulle ta den med i sängen till natten, om han inte vore rädd att skära hufvudet af sig.

Antti står och ser menande på Betta, som skakar af bordduken vid trappan. Pekar med tjärsudden mot porten.

BETTA.

Far, Antti har visst något ärende, fast han inte kommer sig för att säga det.

ERIK.

No, mitä Antti nyt tahtoo?¹

A n t t i vänder misslynt ryggen till.

BETTA.

Hvad vill Antti?

ANTTI.

Pekar mot porten.

Saranat narisee . . .²

ERIK.

Nå, Antti smörjer dem då, om det nödvändigt skall göras i kväll!

BETTA.

Nej, far, nu vet jag, hvad han menar! Det är min sak att se till, att inte porten knarrar på fästekvällen. Det är också gammal sed.

Till A n t t i.

Vänta litet! Jag kommer strax.

Viker ihop bordduken och lägger den ifrån sig. Skyndar till A n t t i, tar tjärsudden och smörjer de nedre gångjärn.

¹ Nå, hvad vill Antti nu?

² Gångjärnen knarra.

Men jag räcks ju inte dit upp. Antti måste lyfta mig!

Antti tvekar.

Seså, tag i nu bara!

Antti lyfter henne upp, så att hon räcks till de öfre gångjärnen. Sedan hon smort dem, kastar hon tjär-sudden i backen, slår armarna kring halsen på Antti och kramar honom, så att mössan faller af.

Tack skall Antti ha för att han påminde mig om porten!

Antti släpper henne förskräckt, tar opp mössan och lommar generad af till kärnan, som han begynner smörja.

EMMA.

Håller upp med att vefva slipstenen.

Jag tänker, lian din duger nu för den här gången.

VILLE.

Ja, nog är den hvassare än du alltid!

EMMA.

Det tror jag nog. Men jag har ändå aldrig varit så oslipad som du!

VILLE.

Med låtsad ynklighet.

Hur kan du tala så hårdt till din endaste vän uppå jorden?

EMMA.

Begriper du inte kärlekspilar? — sa' Brännkär-Bigg, kasta' vedklubben efter fästman sin.

VILLE.

Mitt hjärta blöder, och aldrig mer skall jag kunna pussa dig som förr!

EMMA.

Pussa han kattsvansen — som förr!

VILLE.

Fortfarande ynkligt.

Vi måste skiljas efter det här! Det är slut nu! Gå in och ta opp bena!

EMMA.

Först skall jag tvätta dig litet!

Tar stäfvan och kastar en skvätt vatten öfver Ville.
Springer skrattande in och tar stäfvan med sig.

VILLE.

Torkar af sig. Tar fram raspen, som är instucken i en rem i lärfven. Pröfvar bettet med fingrarna.

Nu tror jag, att jag skall stå mig både mot Joel och Antti.

Sjunger:

Solen lyser på grönan äng,
 sommarvinden blåser.
 Då tar bonden och bondens dräng
 lian ner ifrån åsen,
 gångar i marken glader i håg,
 stannar på stranden vid näset.
 Rist-rast, rist-rast, raspen går,
 syrsan sjunger i gräset.

Hatten i nacken och rocken af!
 Spänn ett tag på bältet!
 Takten jämn och lugna slag!
 Långt och bredt är fältet.
 Klöfverdoft öfver ängen står.
 Ingen tid är som anden.
 Rist-rast, rist-rast, lian går,
 gräset stupar på stranden.

SVEN.

Till Erik.

Det är en stor sak att dessa tider ha så godt tjänstefolk, som du har här på Storsved.

ERIK.

Ja, det är det visst.

SVEN.

Jag vet nog, hvad det vill säga att dras med bråkmakare.

ERIK.

Skall ni få strejk nu igen där på sågen? Jag har hört sägas, att edra arbetare hållit ett möte någonstädes i skogen.

SVEN.

Man vet inte, hvad de ämnar. De är ju så hemlighetsfulla.

Det lär ha kommit en agitator till orten. Det är han, som sammankallat arbetarna. De säger, att han varit här förr och känner trakten . . . Jaah, du har det bra du, som inte behöfver dras med all världens löshästar!

ERIK.

Åja, det vore synd att klaga.

Det bästa är ändå, att jag får Viljam till gården. Då reder vi oss alltid.

SVEN.

Det är väl bäst för honom och Betta också.

Hvad skulle det tjäna till att köpa eget hemman nu? Det som finns till salu, är mestadels i lägervall, och då är det nästan som att börja med vildmarken, när man skall ta emot sådant.

ERIK.

Och så behöfs de ju nog här. Jag börjar känna, att det lättaste är lupet.

ANTTI.

Håller opp med sitt arbete. För sig.

Hm, ja!

Lägger tjärsudden ifrån sig och sätter sig på kärran, vänd emot rampen.

Begrundande.

Iloinen tyttö se meidän Betta! . . .

Syleilee, kun olis' oma morsia! . . .¹

Skrapar bottensatsen ur sin pipa och håller i munnen.

Tekee vanhan Antinkin iloiseksi! . . .²

¹ En glad flicka, den där vår Betta! . . .

Kramar, som vore hon ens egen brud! . . .

² Gör till och med gamla Antti glad till sinnes! . . .

ERIK.

Fortsättande samtalet med S v e n.

Och då de ändå skall ha alltsammans en gång, så är det ju bäst, som sker. Någon annan har jag ju inte att lämna Storsveden åt än Wiljam och Betta.

SVEN.

Nej, det har du väl inte.

ERIK.

Det gläder mig ändå mest af allt, att Storsveden inte kommer att gå öfver i främmande händer, när vi faller ifrån, Greta Johanna och jag. Mina förfäder ha så länge trampat den här marken.

SVEN.

Ja, Storsveden har allt varit länge i släktens ägo.

ERIK.

Åja, i trehundra år.

SVEN.

Eftersinnande.

I trehundra år! Det är en lång tid.

Lill-Otto har fått en liten kvarn till stånd och fäst den under sprundet i tunnan. Har skaffat ett ämbar och ställt det under sprundet. Rycker tappen ur och ser med förtjusning, hur kvarnen går. Håller sand ur handen på kvarnen.

ANNTI.

Afbryter sitt arbete och stirrar på kvarnen.

Kas vaan! . . .

BRITA.

Hvad är det, som Lill-Otto gör där vid tunnan?

Alla skynda till.

SVEN.

Ser man på den pojkbymingen!

BRITA.

Stick tappen i! Fort!

Sven sticker tappen i sprundet.

BRITA.

Till Lill-Otto.

Skall du mala sand med Storsvedens färsköl!
Ser du, det kan bli risgryn!

Smäller Lill-Otto på ändan och vefvar honom åt sidan. Lill-Otto lommar af till bordet och sätter sig på bänken till vänster. Ritar med fingret på bänken och ser skamflat ut.

GRETA JOHANNA.

Nå ingen skada skedd! Där var ju rent ämbar under.

ERIK.

Pojken är klyftig, han! Tycker, att ölet kan göra tvåfaldig nytta.

Alla vända sig skrattande mot Lill-Otto, som blir ännu mer generad, när han märker, att man ser på honom. Han gör sig allt mindre och försvinner slutligen under bordet, där han förblir sittande en god stund, petande med fingret i marken.

BETTA.

Jag tänker, han är färdig nu med kvarnbygget, så jag kan ta bort spånorna. Eller hur, Lill-Otto?

Lill-Otto svarar inte. Betta plockar spånorna i sitt förkläde, tar kvarnen och för den åt Lill-Otto.

Kvarnen skall du i alla fall ta vara på!

Tre långdragna hornstötter höras på afstånd.

VILLE.

Nu kommer fästmannen!

EMMA.

Kommer ut från stugan.

Och där ha vi ungdomen från byn!

En skara ungdom kommer in genom porten i fonden
med Bengt Litsle i spetsen.

ERIK.

Välkomna!

Det var rätt, att ni kom så mangrant. Många
välönskningar för fästefolket, det är som myc-
ket solsken för årsväxten.

Hälsningar. Betta och Greta Johanna fylla kan-
norna, som stå på bordet, och bjuda omkring bland de
anlända.

EMMA.

Syns förriddarna redan?

BENGT.

Nej, de är där långt borta ännu bakom
Svartbrinken.

VILLE.

Då hinner vi ta en sång eller par, innan de
kommer.

ERIK.

Sätter sig på bänken på trappan.

Ja, sjung någon af våra egna vackra sånger! Det är som att höra den svenska stammens hjärta bulta, när man lyss till dem. Man känner, att den lefver, och man blir så lätt och förtröstansfull till sinnes. Och det behöfs så väl, för att man inte skall förtröttas i arbetet för vår goda sak.

BENGT.

Ja, inte är det något ondt vi vilja. Det är ju bara, hvad vi unna andra — att ha vårt språk och få vår rätt.

ERIK.

Så är det.

Vi är lika äkta barn i huset som finnarna. Och då skall vi väl också ha samma rätt i allt.

BENGT.

Och jag tror, att vi skall kunna göra hemmet lika mycket godt på vårt språk, som finnarna på sitt.

SVEN.

Har satt sig till höger vid främre bordsändan. Lill-Otto har krupit fram från sitt gömställe och ställt sig mellan hans knän.

Ja, det tror jag med.

BRITA.

Har satt sig på bänken under rönnen.

Men underligt är det, att edra jordremсор bli allt smalare, ju längre ni harfvar dem på svenska!

SVEN.

Det skulle de inte bli, om alla svenskar här i landet vore ståndaktiga. Men det finns många, som låter skrämman sig af det onda skriket på vårt fördärf. För ondt är det!

BENGT.

Ja, det är det allt!

SVEN.

Och när de så ser, hur det ena efter det andra tas ifrån oss, så tänker de mer på egen vinning än på sin och sina bröders rätt. De är stackare och löpa som alla stackare öfver till fienden!

Men jag säger er, att just när orättvisan blir som värst och allt syns som mörkast, just då skall vi stå som starkast!

I svenske stån, I svenske stån fast vid er tro och goda rätt! Så var fädrens sed! Så ha våra stora kungar ropat till dem på slagfältet!

Bengt ger ett tecken, hvarvid

UNGDOMEN

uppstämmer:

Hvi änglas jag väl liksom fåglarna små
för stormen och mörkret, som faller uppå?
Se, solen går upp och går neder igen,
men stjärnorna lysa på hemgården än.

Dit längtar jag åter från främmande land
till stenen vid grinden och björken vid strand.
Jag längtar från rikdom och blommande vår
se stjärnorna lysa på fader mins gård.

Ej hafver jag svikit min fader och mor,
ej språket han jollrar, min lekande bror,
ej värnlösa systrar, ej käraste vän.
Ty lysa de stjärnor på hemgården än.

Men hafver jag svikit min fader och mor
och värnlösa systrar och lekande bror,
då gråter väl stenen och björken också,
då slockna de stjärnor på himmelens blå.

Då sången tystnat, höras tre långdragna hornstötar, när-
mare än förra gången.

VILLE.

Nu är fästmannen här med sina förridare!

BENGT.

Då skall väl porten stängas?

ERIK.

Ja, allt skall gå ordentligt till, som gammal sed bjuder. Stäng porten!

Ville och Antti stänga porten.

Hvar är Betta?

BETTA.

Vid tunnan.

Här.

ERIK.

Har du pokalen i ordning?

BETTA.

Ja, strax!

Fyller ur tunnan en stor silfverpokal och ställer sig med den i handen mellan sina föräldrar, som stå framför trappan.

LILL-OTTO.

Har jämte S v e n dragit sig något åt vänster i förgrunden.

Hvarför stänger de porten? Bli det krig nu?

SVEN.

Nej, du behöfver inte vara rädd.

LILL-OTTO.

Jag är inte rädd.

SVEN.

Det är bra, det.

LILL-OTTO.

Vet morfar hvad? När vi kom åkande hit, såg jag två karlar, som satt och spelade kort i ett dike där borta. Skall jag gå dit och klappa opp dem med en gärdsgårdsstör?

SVEN.

Nej, det skall du inte!

LILL-OTTO.

Men de spelade kort, och morfar har sagt, att det är illa.

SVEN.

Ja, men de gör ingen annan än sig själfva illa med det.

LILL-OTTO.

Då skall jag vänta, tills de gör någon annan illa.

Tre kraftiga slag dåna mot porten.

ERIK.

Hvem stör friden i mitt hem, som Sveriges
Jarl Birger har hägnat med sin lag?

JOHAN STRANG.

Utanför.

Vi äro ärlige, frie odalmän och komma i
fredligt ärende.

ERIK.

Öppna porten!

Porten öppnas. Två personer till häst, J o h a n S t r a n g
och O l o f T a s t, hålla utanför. De äro klädda i långa
hvita kappor och stora, mjuka hattar med fjädrar och
långa svajande band samt bära mask för ansiktet och yxar
i bältet. Hästarna äro iförda gångtyg.

ERIK.

Hvad säkerhet gifven I, att I kommen i fred-
ligt ärende?

JOHAN.

Till säkerhet därför lämna vi våra vapen i
Edra händer.

Båda hålla upp sina yxar och räcka dem sedan öfver åt
Bengt och Ville, som mottaga dem.

ERIK.

Hvad säkerhet gifven I, att icke svek döljer
sig bakom täckelset för Edra ansikten?

JOHAN.

Till säkerhet därför nämna vi våra ärliga
namm Johan Strang och Olof Tast samt blotta
våra ansikten.

De taga maskerna af.

ERIK.

Sägen så Edert fredliga ärende!

JOHAN.

Vårt fredliga ärende är att gilja till din fagra
och välfrejdade dotter Elisabet för oförvitlige,
frie mannen Wiljam Morick.

ERIK.

Må han komma!

Johan vinkar åt Olof, som rider bort och hämtar
Wiljam på sin häst, ledande denna vid tygeln.

ERIK.

Säg så själf din ärliga afsikt!

WILJAM.

Min ärliga afsikt är att fästa Eder fagra och
välfrejdade dotter Elisabet.

ERIK.

Jag tillstädjer det. Må hon själf bestämma
sitt svar! Höjer hon pokalen, kan du komma,
vänder hon om den, kan du gå.

Betta höjer pokalen. Ett trefaldigt „hurra“ ljuder.

WILJAM.

Stiger af hästen och kommer fram till Betta. Trycker
fästeringen på hennes hand.

Härmed binder jag dig Elisabet Eriksdotter
till min fästekvinna, till rätt och delaktighet i
allt, som Sveriges rikets lag bestämmer. Och

är detta giftermål, som skall med vigsel fullbordas.

Ären i alle vittnen därpå?

ALLA.

Ja!

Betta räcker pokalen åt Wiljam samt sedan åt Johan och Olof.

BENGT.

Och så önska vi hälsa och allsköns lycka åt fästeparet!

ALLA.

Hälsa och allsköns lycka!

Man skakar hand med fästefolket.

Hästarna ledas bort. Porten stänges.

WILJAM och BETTA

sjunga följande växelsång:

Ryttaren rider — hoppsan, åhå!
backarna upp och ned — låt det gå!
Springaren frustar, remmarna slå,
Hofvarna klappa takten.

Flickan, hon gick vid vägens lid,
hoppade till och himlade sig,
vände sig om så hastelig,
höll på att tappa makten.

Ryttaren skrattar — hoppsan, håå! —
 „Flickorna, de ä stackare små“.
 Springaren frustar — hopp, låt det gå! —
 viftar en släng med svansen.

Flickan, hon gick så sakteli hem:
 „Vänta, min gosse, kom blott igen!
 Vill jag så pröfva en gång än,
 hvem af oss tappar sansen“.

Ryttaren rider — hoppsan, åå! —
 backarna upp och ned — låt det gå! —
 Stannar och ser, undrar som så:
 „Månne jag ser en villa?“

Flickan stod där, men rakt som en ann,
 pyntad så fin och innerli grann,
 randiger kjol och hufva och band,
 niger så blyg och stilla.

Ryttaren ropar: „Hej, Brunte, stå!“
 Klättrar så ned och nalkas på tå,
 hälsar och säger: „hm — hm — jåså!“
 Visst var han lite skamsen.

Flickan, hon stod och skrattade godt,
 svängde sig om och for som ett skott,
 vifta' med kjoln och ropade blott:
 „Hvem af oss mista' sansen?“

Ryttaren rider — hoppsan, åå! —
 backarna upp och ned — låt det gå!

Springaren frustar, remmarna slå.

Ryttaren red till dansen.

Flickan han bjöd så artigt sin hand.

Lustigt de svängde om med hvarann.

Då var det farligt nära minsann,

båda två tappat sansen.

BENGT.

Nej, skall vi stå här och höra på och låta
fästefolket sjunga? Nu är det allt vår tur!

UNGDOMEN

sjunger Landtmannens sång:

När sommarens sol går strålande opp
och leker på glittrande våg,
och vinden den spelar i aspens topp,
jag vaknar så glad i min håg.

Mig vinkar den sköna sommardag.

Med fröjd till mitt arbete vandrar jag.

Allt på min arm jag yxan tar

och utåt skogen drar.

Där pingla små skällor i skog och mark.

Där doftar det myrens muld.

Och orren han spelar, och furans bark,

den lyser som rödaste guld.

Då svänger jag yxan så raskt och lätt.
 Då blixtrar i solen dess blanka bett.
 Det är så skönt i skogens snår,
 där evig grönska rår.

När höstkvällen skymmer bland skogens träd,
 och storm öfver stubbåkern går,
 det immar från rian af torkande säd,
 det doftar från ladan af vår.

Må sommaren fly, dess gröda och doft,
 dem bärgar jag in i lador och loft.
 I höst och mörker, vintern lång
 du hör min segersång.

Då slutstrofen förklingat höres skrål på afstånd och råa
 stämmor taga upp:

„Eikös se passais' herrastaa“ o. s. v.

BRITA.

Där borta tycks man också sjunga en visa
 för fästefolket.

WILJAM.

Åja, deras välönskningar fick vi nog af på
 vägen hit.

SVEN.

Blef ni störda på vägen?

WILJAM.

Ja, flera gånger.

JOHAN.

Det är ju så sällsynt att numera få färdas i fred på allmän väg.

BETTA.

Var det farligt?

WILJAM.

Nej, men det hade kunnat bli. Vi undvek slagsmål genom att rida omvägar genom skogen.

JOHAN.

Vi var ju nog rustade, så vi kunnat reda oss med dem, men hvem vill fördärfva glädjen på en sådan kväll med att förarga opp sig?

ERIK.

Det är förunderligt med den glädjen och vreden här i världen. Jag har många gånger tänkt på den saken. Somliga, som vi här, kan vara lyckliga och glada, bara då vi inte äro förargade. Andra åter, som de där borta, tycks ha sin största glädje just i hat och ilska.

På hvad kan det bero? Har vår Herre skapt oss så olika?

SVEN.

Man säger så. Och man påstår, att vi aldrig kan bli lika, vi som bor här i landet och talar olika språk. Men det beror väl ändå på bildningen.

Vi lefva just nu i den stora islossningens tid. Det är som när älven skjuter. Allt det, som varit fruset och bundet där oppe i de stora ödemarkerna, det kommer ned nu — is som inte smält ännu för vårvärmen, som bildningen sprider. Det kommer med brak och dån i älvarna. Det rifver bort gården och gör skada på ägorna och förstör kvarnarna, där vi malar den goda grödan.

BENGT.

Ja, det hade allt varit bättre, om isen smält först!

SVEN.

Det hade så. Men nu är den lös.

Det är vördnaden för lag och rätt och en högre makt, som hållit den bunden. Men när man nu en gång tanklöst rifvit bort hindret, så kommer den osmält ner i förfärliga massor.

BRITA.

Och ni tror kanske, att den smälter på vägen. Men det gör den inte. Den bara växer

och växer. Det skall ni nog få känna af, ni här på de fina strandängarna. Se själfva, hur isfloden stiger och bryter in på edra odlingar! Den kommer allt närmare! Snart skall den rifva er själfva med och dränka er som kattor!

Skrålet utanför närmar sig. Det börjar skymma.

ERIK.

Ja, det är nog vi, som får mest lida, vi svenskar, som byggt de första dammarna i landet mot råhet och våld.

SVEN.

Men det skulle du inte glädjas åt, Brita! Åtminstone skulle du inte visa din glädje vid ett sådant tillfälle som det här!

BRITA.

Hvad tjänar det till att jag tiger, då ni ändå hör, hur floden stiger och sjuder där utanför?

En manstark hop utanför stämmer upp:

„Hallin Janne postin tappoi“ o. s. v.

BRITA.

Sedan sången tystnat.

Där hör ni själfva!

Det är bäst, att ni beder: „Herre, hjälp oss
vi förgås!“

SVEN.

Jag skall säga dig en sak, Brita. Lägg den
på minnet!

Det finns någonting, som är förmer än att
lefva för egen vinning. Det är att lefva och dö
för att *rätt* skall lefva. Och den konsten kan
vi svenskar! Vi har fått den som gåfva i födel-
sen, fast en och annan inte besannar det. Ser
du, därmed följer en rikedom här innanför,
(lägger knutna handen på sitt bröst) som ingen tar
ifrån oss. Därför kan vi inte heller bli fattiga,
hvad man än gör med oss. Det är tvärtom så,
att ju mer man tar ifrån oss på ett sätt, desto
rikare blir vi på annat.

BRITA.

Är Ni, far, så säker på att Ni alltid hållit
på det, som är rätt?

SVEN.

Ja, så godt jag förstått, har jag gjort det.

BRITA.

Då har Ni förstått det sämre än Erik-far. Ni hörde, hur han svarade nyss, när Wiljam bad att få fästa Betta. „Må hon bestämma själf“, sade han. Lät Ni mig också själf bestämma?

SVEN.

Nej, det lät jag inte. Du visste inte själf den gången bättre, än att du störtat dig i olyckan, om du fått bestämma. Och du hade ingen mor, som kunnat råda dig. Därför bestämde jag.

BRITA.

Men om det nu var Ni, som störtade mig i olyckan!

SVEN.

Det skall du inte inbilla någon! Den mannen du tänker på, han var af annan stam och annat virke än vi. Ser du, det finns en rå, som man alltid måste hålla öppen och klar. Man får inte ge sig i förbund med lagbrytare och våldsverkare.

BRITA.

Lagbrytare och våldsverkare!

Flytta själfva undan edra gamla gärdesgårdar, så behöfver ingen annan bryta ned dem!

SVEN.

Nej, inte så länge de nödvändigt behövas!

BRITA.

Så skyll er själfva! För bort skall de, och det med våld!

SVEN.

Så stå vi ändå själfva kvar! Enigt och gladt till sista man!

Utanför ljuder ånyo

„Hallin Janne postin tappoi“ o. s. v.

— denna gång strax bakom porten.

SVEN.

Ja, så sjunger framtidsmännen nu i vårt land!

Låter det vackert?

BRITA.

Åja, i mina öron.

SVEN.

Och han var lik dem, han, som du tänker på och som jag inte vill nämna!

BRITA.

Och jag skulle följa honom med glädje, om han än en gång kom och bad mig därom!

SVEN.

Det är vanvettigt att tala så om den, som ligger tre alnar under mullen någonstades i främmande land.

BRITA.

Kanhända han stiger opp ur mullen! Kanhända han står framför Er en dag, då Ni minst anar det, och anklagar Er för att Ni förstört lifvet för honom! Kanhända jag manar fram honom!

SVEN.

Lek inte med makter, som du inte rår med! Jag kände en, som gjorde det. Det var en kvinna, hatfull liksom du. Hon fick se och höra mer, än hon själf ville.

Till ungdomen.

Men hvarför skall vi låta glädjen tystna för litet skrålsång? Sjung en ärlig svensk visa!

EN AF GOSSARNA

sjunger:

Gick jag mig i skogen, stor blef då min längtan.
 Gick jag milalångt, jag längre ville gå.
 Bortom branta berg hon ropar mig i väntan
 den jag aldrig såg, men lockar mig ändå.

Och gick jag tusen år
 — Hallå, hallå, hallå! —

hon svarte djupt ur skogen jämt: „hallå, hallå!“

Säg mig, moder kära, hvem lockar mig i skogen!
 Säg mig, kära moder, hur skall jag henne nå!
 Vål jag vet, hon är så ömmelig och trogen,
 blott i mina armar jag kunde henne få.

Hallå, hallå, hallå!

Min längtan är så svår!

Ack, hjälp mig, kära moder, som i forna år!

Stackars gossen min, du söker uti skogen
 drömmen från din barndoms oskuldsfulla ro,
 månens hvita sken, där du lekte invid logen,
 solen uppå golfvet, där din vagga stod.

Men om i tusen år

du ropte högt hallå,

det svarte djupt ur skogen jämt: „hallå, hallå!“

Ack, min kära moder, ljuft är dock att söka.
 Skogen är min vän, i skogen finns min brud.

Går jag milalångt, där de gröna stigar kröka,
följer hon mig åt och ropar åt mig bud.

Och gick jag tusen år
— Hallå, hallå, hallå! —

Så ljuflig var min längtan, ljuflig var min gråt.

När sången tystnat, dåna åter tre slag mot porten. Rö-
relse bland dem på scenen.

BENGT.

Jag tänker, att det är objudna gäster, som
nu bultar.

ERIK.

Reser sig.

Då skall vi ta saken med ro!
Kvinnfolket går lungt in och stänger dör-
ren! Tag barnen med!
Vi andra stannar här ute!

Kvinnorna draga sig långsamt åt dörren, utom Brita,
som sitter kvar på sin plats.

LILL-OTTO.

Har fått tag i en yxa.

Jag vill inte gå in, morfar! Jag stannar här!

SVEN.

Ja, stanna du hos mig!

JOHAN.

Jag tänker, det är onödigt att skicka bort kvinnfolket. Här kommer ändå ingen in utan vår vilja.

Låt oss höra efter, hvem där är!

ERIK.

Ropar utåt.

Hvem är ni? Och hvad vill ni här?

SAMUEL.

Utanför. Talar med finsk brytning.

Det skall ni få höra, bara ni öppnar porten.

ERIK.

Här öppnas inte för vägstrykare.

SAMUEL.

Vägstrykare kan sådana vara, som skäms att visa ögonen. Vi är ärliga arbetare och skäms inte.

ERIK.

Nej, det kan jag höra. Men här har ni ingenting att skaffa. Packa er i väg!

SAMUEL.

Pack kan packa sig! Vi går, när vi vill. Och vi vill inte gå, förrän vi sagt vårt ärende.

ERIK.

Nå, så säg då ert ärende! Hvad vill ni?

SAMUEL.

Vi kommer också för att fria.

ERIK.

Här väntas inga friare mer i kväll.

SAMUEL.

Jo, det är en, som väntas ännu — en, som har väntats länge.

ERIK.

Öppna porten!

Bengt och Ville öppna porten. Samuel och David utanför.

Så, är det du, Samuel, som är ute och skaffar dig brud?

SAMUEL.

Nej, det är nog en bättre karl än jag, fast Ni kanske inte tycker om honom. Han har inte gård och pengar och kor och hästar och torpare, som släpar för honom. Han —

ERIK.

Stå inte där och prata skräp, utan säg ditt ärende!

SAMUEL.

Vårt ärende är att fria till änkan Brita Karr för ärliga arbetarn Eljas Lahna.

Rörelse bland dem på scenen.

SVEN.

Träder fram.

Jag känner Er väl och vet, att Ni inte är grannlaga af Er. Men jag trodde ändå inte, att Ni skulle hitta på ett så rätt upptåg. Man skämtar inte med död man.

SAMUEL.

Han är inte död, och vi skämtar inte.

ERIK.

Det vill jag se, förrän jag tror det!

Samuel vinkar åt David, som aflägsnar sig och
hämtar Eljas.

En mängd karlar i arbetsdräkter följa efter och skocka
sig bakom dem i porten.

Förvåning och häpnad bland dem, som befinna sig
innanför.

RÖSTER

ur hopen innanför porten.

Det är han!

BRITA.

Sade jag inte, att jag skulle mana fram honom!

SVEN.

Till Brita.

Det var således lögn och bedrägeri, det man
spridd ut, att han var död i främmande land!

Det har ni gjort tillsammans, du och han!

Och efter det här tror du jag blifvit villi-
gare att träda i släktskap med den karlen!

Tag hit pokalen!

Man räcker pokalen åt honom.

Jag vänder om pokalen till tecken på att jag aldrig vill se dig för mina ögon!

Slänger innehållet med en kraftig rörelse mot dem i porten.

BRITA.

Rycker till sig pokalen.

Men jag höjer pokalen till tecken på att jag tar emot din fästegåfva, Eljas Lahna!

ERIK.

Men inför mina ögon skall det inte ske!
Och här är inte rätta platsen. Stäng porten!

Bengt och Ville stänga porten.

Rop och väsen utanför. Ett par skott smälla. Kvinnorna skrika till.

JOHAN.

Var lugna bara, allesamman!

De är för fega att våga en ärlig strid man emot man! De skall ha mörker till hjälp och kryphål att smyga i!

Går till porten och slår upp den. Det är tomt utanför och skrålet har aflägsnat sig.

Sade jag inte det?
Där traskar de i väg!

ANTTI.

Saakelin roistot!¹

RIDÅ.

¹Fördömda banditer!

ANDRA AKTEN.

Sågställarbostaden å Bredfors såg: en stuga med stockväggar, inredd på allmogevis. I fonden dörr till förstugan. I vänstra hörnet en öppen spisel, i högra en högsäng med hemväfda sparlakan. På högra sidoväggen dörr till en kammare och lägre ned en väggfast långbänk med bord och säte framför. På bänken midt bakom bordet står ett moraur. På vänstra sidoväggen ett fönster och därunder en fällbänk samt mellan spiseln och fällbänken ett skåp i två afdelningar. Samtliga möbler äro målade likformigt i grönt, rött och brunt med lysande rosor på fasadytorna.

Några månader ha förflutit efter händelserna i föregående akt.

Kväll med höstmörker. Stugan upplyses af brasan, som brinner i spiseln, och en tänd lampa på bordet.

Sven sitter vid bordet och läser en tidning. Brita sysslar med diskning vid spiseln. Lill-Otto sitter midt på golvet och leker med huskatten, som han försöker spanna för en leksaksslåde.

LILL-OTTO.

Mickå, Mickå! Vill du hållas beskedligt i skacklarna!

Jaså, du, din kattrackare, lägger dig på lat-

sidan, när höet skall köras hem! Hvarifrån tror du man skall ta mjölk åt dig och grädde, din snålvarg, om du inte vill dra höet hem åt kuddorna? Maja och Muja svälter ihjäl och då blir du snart också kall under svansen. Jaja, ser du, så går det!

BRITA.

Lill-Otto skall gå till kojs nu! Det är sent.

LILL-OTTO.

Fortsättningsvis till Mickå.

Jaså, du tänker bara på att strejka! Läger dig immerbadd med bäcklarna i vädret! Låss inte höra ens, hvad man säger dig, din gamla hönstjuf! Vill du smaka piskan? Det är annat än sötmjök, det!

Nej, nej, inte tänker jag slå dig, Mickå-liten! Du är min egen katt, min egen tvärrandiga katt!

Men något straff skall du ändå ha! Annars blir det aldrig folk af dig. Vill du, att jag skall skicka dig ut i farstun? Där blir du gastkramad!

Nej, nu vet jag! Jag skall smeta smör under hakan på dig! Det skall ge dig arbete, din lata borgarkatt, som bara vill ligga och dra dig!

Går till skåpet, tar smör på en sked och smetar det under hakan på Mickå. Mickå får ett styft arbete med att slicka bort smöret.

Ser du det hjälpte det! Visst smakar det litet bättre än mjölk, men så är det ock arbete därefter. Det är mycket tyngre än att dra hem höet åt kuddorna!

Slår till ett klingande skratt i förtjusningen öfver det lyckade experimentet.

BRITA.

Hvad tar du dig till där med Mickå?

LILL-OTTO.

Jag har smort honom för att få honom i gång.

BRITA.

Är du tokig, pojke?

LILL-OTTO.

Nej, mor, ser du, Mickå är lat som en borgare och strejkar som en socialist. Men lite smör under hakan, det hjälper!

BRITA.

Hvad är det för påhitt? Lämna katten genast och laga dig till kojs!

LILL-OTTO.

Stiger upp och tar Mickå i famnen.

Du skall få gå ut i farstun och hålla möte med dig själf om åtta timmars arbetsdag!

Släpper ut Mickå och går tillbaka till släden.

BRITA.

Seså, söla inte nu, utan laga och kläd af dig fort!

Lill-Otto sätter sig på en stol vid spisen och börjar långsamt sko af sig.

Paus.

SVEN.

Lägger tidningen och glasögonen ifrån sig.

För sig själf.

Samma elände öfverallt! Split och kif! Mord och rån! Allt går i spillror! Och vargarna lura på oss vid landets gränser! Olyckliga folk!

Går långsamt öfver till fönstret och ser ut.

Det är den stora natten, som kommer! Och den är hemskare än höstmörkret därute. Den långa natten!

Paus.

Vänder sig om och ser på klockan.

Ja, så får jag väl lof att gå då till deras strejkmöte.

Det blir lagom roligt att sitta där och höra på deras skräfvel långt in på natten!

LILL-OTTO.

Skall morfar gå bort nu?

SVEN.

Ja, arbetarna har kallat morfar till sitt strejkmöte i kväll.

Kan du söka fram morfars storstöflar?

LILL-OTTO.

Ja, strax.

Kryper under sängen och drar fram stöflarna.

Här är de.

SVEN.

Sätter sig vid bordet och skor om sig.

Det är också besynnerligt att ställa till möte så här sent på kvällen.

BRITA.

De håller väl möte, då det bäst passar för dem. Alla är inte lediga på dagen.

SVEN.

Lediga? Jo, det är de alldeles för mycket! De har ju strejkat i två veckors tid, så att nog har de haft tid att hålla möte alltid!

BRITA.

Somt af dem har ju skaffat sig annat arbete, sen de slutade på sågen.

SVEN.

Ånej, det har de inte. De litar allt på strejk-kassan, sålänge det finns en kronans fyrk i den.

Och hvad skulle det tjäna till att kalla mig till mötet? Aldrig har de gjort det förr. De vet ju, att jag inte *kan* göra nånting för dem, om jag också *ville*.

BRITA.

Med någon skall de ju underhandla. Och då nu patron själf rest bort och lämnat allt i Er hand —

SVEN.

Med en hastig blick mot kammardörren. Afbrytande.

Vet de, hvad han har lämnat i min hand? Kan de veta det?

BRITA.

Nej, men de vet ju, att patron litar blindt på Er och gör, som Ni säger. Och då Ni nu själf har börjat som simpel sågarbetare och känner deras behof så —

SVEN

— deras omåttlighet, skulle du säga! Ja, just därför, att jag känner deras lif, därför sätter jag mig emot det, som inte bär sig för någon.

Tiderna förändras, och mer behöfver de förstås nu än förr, men då de redan har fått allt, hvad rimligt är, så skall de vara nöjda!

BRITA.

Till Lill-Otto.

Har du inte hunnit längre ännu med afklädningen?

Sitter du där och sölar, så skall jag komma och hjälpa dig! Men för den hjälpen tackar du inte, det skall du få se!

LILL-OTTO.

Har fått strumporna af och hänger dem på spjällsnöret att torka.

Inte är det så sent ännu. Jag har ofta varit senare oppe.

BRITA.

Det är sent nog för dig!

Paus.

Sven har bytt om skodon. Tar kammarnyckeln ur rockfickan och hämtar helgdagsrocken från kammaren. Stoppar nyckeln tillbaka i fickan. Brita ger i smyg akt på honom.

LILL-OTTO.

Mor, skall jag släppa in Mickå från farstun? Där är så kallt.

BRITA.

Bekymra dig inte om Mickå! Han har gått och lagt sig på vinden. Sköt du dig själf bara!

SVEN.

Har bytt om rock och hängt hvardagsrocken på en knagg i högsängsstolpen.

Seså, Lill-Otto, kom hit nu och säg god natt åt morfar!

Lill-Otto kommer. Sven omfamnar honom.

God natt, god natt!

Du är morfars präktiga pojke. Nu går du vackert till kojs, när morfar ber dig. Inte vill du väl, att man skall gräla på dig?

LILL-OTTO.

Nej. Jag går nog genast.
God natt morfar! Kom snart hem!

SVEN.

Jaja. God natt, god natt!

Går.

LILL-OTTO.

Drar sparlakanen åt sidan och sätter sig på sängen med en stol under fötterna. Börjar knäppa upp rock och väst.

Jag tycker det är så ledsamt, då morfar inte är hemma. Här är så tomt då.

Jag tycker om morfar. Jag tycker om mor och Wiljam också. Men Wiljam tänker flytta till Betta på Storsved. Och mor tänker fara med den främmande, som gifvit henne ringarna. Men morfar flyttar inte bort från Lill-Otto. Morfar bryr sig om ingen annan än Lill-Otto.

Till Brita.

Mor, hvar är Wiljam nu?

BRITA.

Han är på Storsved och hjälper till med höstarbetet.

Men du är inte ännu, där du skulle vara!

LILL-OTTO.

Tar af sig rocken och lägger den öfver stolkarmen.

Det är så hemskt att lägga sig! Tänk, om gastarna kommer och kramar mig till döds i sömnen! Hör, hur de väsnas därute!

BRITA.

Har nu och då oroligt sett ut genom fönstret.

Börjar du på nu igen med dina gastar? Du vet ju, att det är vinden, som rycker i farstudörren.

LILL-OTTO.

Jag vet nog det, men ändå tycker jag, att det är gastar.

Klär af sig västen.

Jag är inte rädd för fulla karlar, fast de också har knif i handen, men gastar —

Knackningar på fönstret.

Hör!

Med ångest i rösten.

Nu är de på fönstret! . . .

BRITA.

Skarpt.

Prata inte skräp längre nu! Det är ju kvis-

tarna på björken, som skrapar mot fönstret, vet jag!

LILL-OTTO.

Lägger västen ifrån sig.

Hvarför skulle morfar gå bort? Lill-Otto är så ensam!

Mor, mor! Gå och tag ned Mickå från vinden till sällskap åt mig! Mor bryr sig ändå inte om mig.

Knackningar ånyo på fönstret, starkare än förra gången.

Lill-Otto skriker till.

BRITA.

Går hotfullt mot honom.

Skall du sitta här och tjuras hela kvällen, fast jag har sagt, att du skall gå till kojs?

Tar honom i armen och för honom mot dörren.

Ut i farstun med dig!

LILL-OTTO.

Nej, nej, mor, inte ut i farstun! Där är så kallt!

BRITA.

Skuffar ut honom och regler dörren.

Där kan du stå till straff för din envishet!

Går till spiselns och börjar släcka bränderna.

Knackningar ånyo på fönstret.

BRITA gör irriteradt ett tecken, att hon hört, men fortfar att släcka elden. Sedan det är gjordt, går hon till fönstret och öppnar det.

Talar med dämpad röst.

Hvem är det, som står där och kraffsar på fönstret, just som folk skall gå till hvila?

SAMUEL.

I fönstret med mask för ansiktet. Talar likaledes med dämpad röst.

Det är bara jag, som du vet — Samuel.

BRITA.

Hvad gör du här, din utböling? Skall du åstad och fria, eftersom du har skråpuk för ansiktet?

SAMUEL.

Tar af sig masken.

Hehe! „Fria“ sa' du? Åja litet skall jag nog fria, som du vet.

BRITA.

„Som du vet“ — jag vet ingenting.

Hvarför är du inte på mötet i kväll som de andra?

SAMUEL.

Mötet, ja! Det är ju bara för syns skull, det. Eljas är inte heller på mötet. Och inte David heller.

BRITA.

Hvar är de då?

SAMUEL.

Hehe. Nog är de här bakom knuten alltid, som du vet.

BRITA.

Hvarför går ni här i mörkret och lyskar kring knutarna?

SAMUEL.

Nånå, nånå! Låss inte nu sparkas!

Hm ... det därän ... det är vackert väder i kväll ...

BRITA.

Tycker du det?

SAMUEL.

Jo, det är nog vackert väder att spatsera med fästman sin. Eljas väntar på dig.

BRITA.

Jag har inte tid att spatsera nu. Jag måste vara hemma och se om huset och pojken.

SAMUEL.

Nå, pojken sofver väl redan?

BRITA.

Nej, det är just det han inte gör. Han står i farstun och vaktar på dig med en yxa i handen.

SAMUEL.

Hehe! Duktig pojke!

Men inte behöfver han vakta på mig. Jag, som bara kommer för att fria lite —

BRITA.

— för Eljas, ja! Det har du ju redan gjort och fått „ja“. Är det inte bra med det?

SAMUEL.

Visst, visst! Men den här gången skulle vi . . . det där . . . liksom fria litet till . . . hehe . . . till det där skrinet, som patron glömde här, när han reste bort.

BRITA.

Hvad är det för ett skrin?

SAMUEL.

Hehe! Nå inte vet jag nu så noga, hur det ser ut. Det liknar något slags kassaskrin. Och det är bara gamla papper i det och knappar, bara tennknappar.

BRITA.

Och för sådant ränner ni omkring här midt i natten.

SAMUEL.

Låss nu inte sparkas, du snälla kuddan!

Det är liksom en sorts lek de har med det där skrinet, som du vet. Först hade Vår Herre gömt det i skogen, och ingen kunde se det, fast alla gick förbi där. Men så fick Snickar-Jussi det från skogen och hade det många veckor i sin verkstad. Och ingen kunde se, att där var något skrin. Det såg ut bara som bräder. Men så fick patron ändå tag i det och gömde det bakom sju lås. Och patron tyckte den leken var så rolig, att han tog far din med och lät honom också försöka gömma skrinet. Och vi tycker också, att den leken är rolig, för den som hittar skrinet, han vinner spelet.

Hehehe!

BRITA.

Men jag bryr mig inte om hela leken, och jag vet inte af något skrin!

SAMUEL.

Nej, nej, men far din vet nog.

BRITA.

Ja, jag kan inte ha reda på hvad han håller gömdt i kammarn sin.

SAMUEL.

I den där kammarn?

Visar mot kammardörren.

LILL-OTTO.

Utanför. Bultar på dörren.

Mor, Mor! Låt mig komma in! Jag fryser så!

SAMUEL.

Dörrar är alldeles onödiga för kammare. Hur skall du nu slippa in i kammarn, om du vill gå dit och spegla dina granna ögon? Vet du hvar nyckeln är?

BRITA.

Nej, det vet jag inte. Och om jag visste, så skulle jag inte säga det.

SAMUEL.

För fähuset och stallet skall man laga dörrar, så int kräkena kommer ut och rosvorna¹ slipper in. Men för kammare är det alldeles onödigt. Kostar bara mycket pengar!

BRITA.

Det blir kallt att stå här vid öppna fönstret! Jag måste gå och taga sjal på mig!

Tar nyckeln till kammaren ur Svens rockficka. Öppnar kammardörren och tar ut en sjal, som hon kastar öfver sig. Låser dörren och lägger nyckeln tillbaka i fickan. Samuel följer henne hela tiden uppmärksamt med ögonen.

LILL-OTTO.

Bultar ånyo.

Mor, mor! Låt mig komma in! Jag fryser så

SAMUEL.

Pojken vill komma in. Han ledsnar att stå och vakta. Det blir kallt i farstun.

¹ rövfare.

BRITA.

Skadar inte, att han får stå och frysa en stund, eftersom han inte vill hållas i varma sängen! Bättre somnar han efteråt.

SAMUEL.

Ja, det är sent redan. Barnen brukar sofva den här tiden.

BRITA.

Ja, det är sent och jag har mycket att uträtta. Jag måste ännu gå till fähuset och stilla kräken. Och först måste jag gå till grannars och låna ett ämbar, för vårt är sönder. Inte hinner jag stå här längre och prata bort tiden. Godnatt!

SAMUEL.

God natt! Hehe! Godnatt!

Brita stänger fönstret med en smäll, lägger hakarna på och drar jalousierna för.

Tar af sig sjalen och för den i kammaren. Läger kammarnyckeln tillbaka i rockfickan.

Öppnar dörren till förstugan för Lill-Otto.

BRITA.

Nå, nu tänker jag, du är nöjd att krypa i sängen och värma dig!

Lill-Otto huttrar af köld och ser på henne med förskrämda ögon.

Hvad väntar du på? Jag släcker lampan strax, för jag skall gå till fähuset och stilla kräken.

LILL-OTTO.

Skriker till.

Mor, mor!

BRITA.

Hvad är det?

LILL-OTTO.

Dina ögon glänser så styggt!

BRITA.

Nå, så är det bäst, att jag släcker genast, så glänser de inte alls!

LILL-OTTO.

Nej, mor, släck inte lampan! Jag är så rädd att vara ensam i mörkret! Det börjar spöka, strax som det blir mörkt!

BRITA.

Äh, du inbillar dig bara!

LILL-OTTO.

Nej, nej, jag har själf hört, hur pysslingarna sysslar i mörkret här! Det tassar i knutarna och rullar på golfvet! Mor, snälla mor, jag är så rädd att höra nystanet rulla!

BRITA.

Då du sofver, hör du ingenting.

Tar lyktan och tänder den.

LILL-OTTO.

Men jag får ingen sömn! Det trampar på taket och slår i dörrarna! Släck inte lampan mor!

BRITA.

Så må den brinna litet då!

Skrufvar ned lågan. Det blir halfmörker i stugan.

LILL-OTTO.

Rusar till Brita.

Mor, mor, jag blir så ensam, låt Mickå komma in till mig!

BRITA.

Föser honom mot sängen.

Laga dig i säng och stå inte här och hindra mig halfva natten!

Går åt farstun.

Jag går nu. Och ytterdörren stänger jag, så ingen slipper in.

Går. Man hör henne regla yttre dörren.

LILL-OTTO.

Lill-Otto var stygg mot Mickå och körde honom ut i farstun. Därför har Lill-Otto fått straff. Jag har själf fått stå därute i kölden med gastarna . . . Förlåt mig, Mickå-liten! Du är min egen tvärrandiga katt! . . . Jag skulle vara så glad, om jag hade dig med mig här inne nu. Jag är så rädd att vara ensam! Här är så styggt i skymningen! . . . Jag vet inte, hvart jag skall se. Allestäns tycker jag det rör sig! . . . Med stigande ångest under det följande. Nu kraffsar det på fönstret igen! . . . Och skåpdörrarna rör sig af sig själfva! . . . Han ser skåpdörrarna öppnas och slå fast igen . . . Morfar, morfar! Hvarför skulle du lämna mig? . . . Jag hörde, hur det smällde i dörrarna! Och jag såg, att de öppnades! Jag såg det lika tydligt,

som jag såg vettarna, som lekte under granstubben i skogen, när jag var liten! . . . Men jag vill inte se sådant, som inte andra ser! Troll-Anna sade, att sådana barn skall dö snart. Jag vill inte dö tidigt! Jag vill lefva och vara med morfar! . . . Hör, hur det tassar i spiselvrån! . . . Nu skrapar det bakom muren! . . . Han ser aska kastas ur spiseln ut på golfvet. Flyr bakom bordet . . . Morfar, morfar. Kom till Lill-Otto! Här är så styggt! . . . Jag vet inte, hvar jag skall gömma mig. Här är pysslingar i alla vrår! . . . Där är någonting under sängen! . . . Det liknar en grå råtta . . . Ser ett grått nystan rulla öfver golfvet och försvinna vid rampen. . . Hjälp, hjälp! Det är nystanet! . . .

Flyr till sängen. Småningom lugnare.

. . . Mor bad mig gå till sängs, men Lill-Otto lydte inte. Och så kom alla fulingarna fram och skrämde mig, för att jag var olydig . . . Här är så bra att ligga och tänka på morfar! . . . När jag vaknar, är han hemma, och ute är det ljust och vackert! Och då går vi tillsammans ned till stranden . . . till gröna båten, som är bunden under alarna. Och så far vi ut och vittjar krokarna. Och Lill-Otto får ro gröna båten! . . .

Buller utanför, som om någon ryckte på yttre dörren.

Nu är där någon på ytterdörren! . . . Det är

morfar, som kommer hem! Mor låste dörren, och han har ingen nyckel. Böjer sig fram ur sängen och ropar utåt. Vänta litet! Jag kommer strax och öppnar! Springer ut i farstun och lämnar dörren öppen efter sig. Är det morfar, som bultar?

SAMUEL.

Utanför.

Ja. Öppna dörren!

LILL-OTTO.

Det liknar inte morfars röst.

SAMUEL.

Wiljam är också med! Öppna dörren!

LILL-OTTO.

Är det du, Wiljam, som talar? Jag kände inte din röst.

Öppnar dörren.

Samuel, Eljas och David tränga sig in i förstugan. De äro alla maskerade.

ELJAS.

Sitokaa poika heti! Ja kapula suuhun!¹

¹ Bind pojken genast! Och kaffe i munnen på honom!

LILL-OTTO.

Rusar in i stugan och rycker till sig en handyxe från yxbänken vid dörren. Ställer sig till motvärn i dörren.

Hvad har ni här att göra? Laga er ut genast!

SAMUEL.

I dörren.

Lägg bort yxan pojke!

LILL-OTTO.

Åhå! Är du husbonde här, du! Tag bort skråpuken, så jag får se, hvem du är! Inte skall du inbilla mig, att du är morfar! Och inte är du Wiljam heller!

ELJAS.

Bakom Samuel i dörren.

Ota pois kirves pojalta!¹

Samuel tränger sig in.

LILL-OTTO.

Viker undan åt skåpet, svängande yxen framför sig.

Det här är min yxa, och den ger jag inte! Ut med er genast, edra fula getingar! Det här är mitt hem!

¹ Tag yxan af pojken.

ELJAS.

Toinen takapuolelta!¹

David försöker smyga sig bakom Lill-Otto och fånga honom bakifrån.

LILL-OTTO.

Nog förstår jag finska till husbehof!

Rusar med några viga språng öfver bordet och ställer sig på bänken bredvid klockskåpet.

Samuel, Eljas och David stanna rådvilla i vänstra förgrunden och öfverlägga hviskande.

LILL-OTTO.

Vänta bara, när morfar kommer hem, så vi blir två om er! Skäms ni inte att komma tre mot en? Tycker ni, det liknar karlar? Såna stackare, som ljuger sig in och inte vågar visa ögonen ens! Vill ni låna kjolar, så gå till fåhuset och begär af mor!...

David tar fram en repstump, som han har under rocken. De närma sig Lill-Otto sålunda, att Eljas kommer längs väggen från fondsidan, Samuel från ramsidan och David rätt framifrån.

¹ Den ena bakifrån.

Jag är rädd för nystanet, men inte för er! . . .
 Kom inte hit, för då hugger jag! Ni vill göra
 illa, och sådana behöfver man inte skona!
 Tänker du binda mig, din fula geting?

Måttar ett duktigt hugg mot David, som håller på att
 kafva sig upp på bordet. David böjer sig undan och
 yxen skär in i bordsskifvan. Lill-Otto passar på och
 flyr öfver bordet ut i förstugan. David förföljer
 honom.

ELJAS.

Älä päästä ulos!¹

Tumult i förstugan. Ett genomträngande skrik. Det blir
 tyst.

Nyt kävi hullusti!²

DAVID.

Upprörd in från förstugan. Kastar sig på en stol och
 stirrar i golfvat framför sig.

ELJAS.

Löitkö kuoliaksi?³

¹ Släpp inte ut honom!

² Nu gick det på tok.

³ Slog du ihjäl honom?

DAVID.

En aikonut. Kävi tapaturmassa . . .¹

ELJAS.

Stampar i golfvet och hväser mellan tänderna.
Onneton! . . .²

SAMUEL.

Ei ole aikaa kiistää! Työhön!³

Tar kammarnyckeln från Svens rockficka och skyndar
ut till höger, åtföljd af Eljas.

David sitter dyster kvar på stolen utan att se upp.

Samuel in från kammaren med ett skrin under armen.
Hastar ut. Eljas, som följer honom omedelbart, går
fram till David, hugger honom i rockkragen och för
honom ut med sig under ett befallande „ulos“.

Paus.

Man hör från förstugan ett sakta kvidande, som små-
ningom blir tydligare.

LILL-OTTO.

Stapplar in, stödande sig mot väggen.

. . . Jag är så trött . . . jag vill i sängen! . . .

¹ Det var inte meningen. Gick i misstag . . .

² Olycklige! . . .

³ Här är inte tid att tvista! Till verket!

Lill-Otto lofvade åt morfar att gå till kojs . . .
Och mor ska inte behöfva gräla, när hon kommer . . . Men de har gjort mig så illa!

Har ledt sig fram till sängen.

S v e n synes i dörren.

Det tar så ondt i bröstet!

Tar sig med handen i mot bröstet.

SVEN.

Hvad står på här? . . . Lill-Otto! Hvad fattas dig? . . .

LILL-OTTO.

Sträcker ut armarna mot S v e n, som skyndar till och tar honom i famnen, i detsamma han håller på att falla.

Morfar! Morfar! . . .

Lyft mig i sängen! . . .

Förlorar medvetandet.

SVEN.

Lägger honom i sängen.

Lill-Otto . . . morfars präktiga gosse! . . . Hur är det med dig? . . . Du blöder . . . Öppnar skjortan. Ett sår, ett stort sår i bröstet! . . . Store Gud, hvad har händt här?

Hastigt bort till dörren.

Brita, Brita! Hvar är du? . . .

Vänder sig inåt stugan.

Stugan är tom och dörrarna öppna!

Märker, att kammardörren står på glänt, och skyndar in dit. Kommer ut efter ett ögonblick. Sjunker ned på bänken vid bordet.

Min aning! Min aning! . . . Därför fick jag ingen ro! . . .

Reser sig häftigt och hastar till sängen.

Men aldrig kunde jag tro, att det var så illa! . . . Lill-Otto! Gossen min! Du får inte dö! . . . Morfar är hemma nu! Morfar är hos dig! . . .

Tar en handduk och doppar den i vatten. Försöker hämma blodflödet.

LILL-OTTO.

Reser sig i yrsel och fäktar omkring sig med armarna.

. . . Släpp henne genast! Ni får inte göra illa åt mor! . . . Tänker ni binda morfar? . . . Gå ut genast eller hugger jag! . . . Sitter du där och gungar på linan? Tror du inte, jag räcks dit upp? . . . Skall du skratta, du, som är så ful! . . . Vänta bara! . . . Det hjälpte! . . . Stäng skåpdörren! Därifrån kommer de mer och mer! . . .

Vill rusa ned ifrån sängen.

SVEN.

Håller i honom.

Lill-Otto! Gossen min! . . . Det är morfar, som är hos dig! . . . Här är ingen annan än morfar! . . . Min präktiga gosse! . . . Min snälla gosse!

LILL-OTTO.

Nu är stugan full af dem! . . . Jag låter inte binda mig! . . . Jag kan flyga . . . inte får ni fast mig! . . . Morfar, morfar . . . här är så ljusst och vackert! . . . Skjut inte på dem! Förlåt dem! . . .

Faller tillbaka på bädden.

SVEN.

Åh, Herre Gud, jag tror, det blir slut med honom!

Ut i förstugan. Ropar Utåt.

Brita, Brita! Hvar är du? . . . För Guds skull skynda dig! . . .

Tillbaka till sängen.

Lill-Otto, gossen min! Dö inte! Morfar kan inte bära det! . . .

BRITA.

In med lyktan i handen. Ställer lyktan vid dörren.

Hvad är det? Hvarför ropar Ni?

SVEN.

Du kommer för sent!

Visar på Lill-Otto.

Han har gått ifrån dig för alltid!

BRITA.

Det är inte sant! . . .

Upprörd fram till sängen.

SVEN.

Jo, tyvärr, det är sant!

BRITA.

Lill-Otto! . . .

Betäcker ansiktet med händerna och segnar ned vid sängen.

RIDÅ.

TREDJE AKTEN.

Samma dekoration som i föregående akt.

Midt på golvet står en hyfvelbänk, och bredvid den ligga några ohyflade bräder. På andra sidan om hyfvelbänken en halffärdig likkista.

Några dagar ha förflutit efter händelserna i föregående akt. Det är kväll.

Sven sitter vid bordet med hufvudet sänkt i händerna. Brita sitter vid främre bordsändan och syr vid skenet af en lampa, som står på bordet.

SVEN.

Sitter kvar i samma ställning en stund efter ridåns uppgång. Reser sig.

... Det är det tyngsta arbete jag gjort!
Men det måste göras färdigt...

Går fram till hyfvelbänken. Tar en foghyfvel och ställer bettet.

... Den gången mor dog, var det inte heller lätt. Men sorgen kom inte då så oväntadt som nu. Det var, som om vår Herre velat fara litet

varsammare med oss den gången. Han gaf oss tid att tänka på hvad som förestod.

Men nu! . . . Å Herre Gud, att jag skall behöfva spika ihop den här kistan! Det hade jag inte kunnat tänka mig!

BRITA.

Far skulle låta Wiljam göra det!

SVEN.

Nej, nej!

Det är tungt, men ändå kan jag inte låta någon annan göra det.

Lill-Ottos sista hvilostad . . . den vill morfar med egna händer laga . . . Det är ändå så kärt tillika! Det är, som om jag skulle få hålla honom i famnen, sålänge jag arbetar på kistan . . .

Men sedan då vi myllat ned honom! . . .

BRITA.

Håller upp med arbetet och suckar djupt.

Ja, sedan . . . och nu . . . och alltid! . . .

SVEN.

Att lefva utan att ha någon att lefva för!
Det är så svårt! . . .

BRITA.

Det finns nog sådant, som är värre!

SVEN.

Men det är väl meningen med allt det här, att jag skall lära mig att lefva för alla och att älska alla.

Skrufvar fast ett bräde på hyfvelbänken.

Det är väl inte nog med kärleken till eget kött och blod. Vår Herre fordrar väl mer af oss.

BRITA.

Ja meningen är väl mångahanda. Hvar och en har sitt att lära af det.

SVEN.

Håller upp och lägger hyfveln ifrån sig.

... „Skjut inte på dem, morfar!... „Här är så ljust och vackert... Skjut inte på dem, morfar! Förlåt dem!“ ...

Det var hans sista ord... Då var han redan på andra sidan om gränsen.

... Ja, ja... det är väl så, man ser det från andra sidan... Det är väl så, man också borde se det från den här sidan. Men det är så svårt! Det är så svårt att förlåta dem, som gjort den gräsliga gärningen! Och ännu svårare

är det att älska dem! Du fordrar det omöjliga, du allsmäktige Härskare där uppe!

BRITA.

Tror Ni, far, att han plågades mycket?

SVEN.

Hvem vet, hvad han fått utstå för gräsligheter! Jag vågar inte tänka på det!

Men det vet jag, att han kämpat för lifvet som en karl och försvarat hemmet till det sista, så liten han var . . . Det var hjärtslitande att höra, hur den späda stackarn ännu i dödsyrseln tyckte sig slåss med mördarna. Han ville befria morfar och mor ur deras händer.

BRITA.

Också mor?

SVEN.

Ja. Också mor.

Det var en hjältes själ i den lilla kroppen! Han stred modigt till sista andetaget, kan jag säga, mot det råa våldet. Han var svensk som förfädren ända in i hjärtrötterna! Därför förstår jag så bra det han talade från denna sidan, fast

han också talade i yrsel. Det var som en uppmaning att inte vika för våldet, utan sätta hårdt emot hårdt till sista andetaget.

Det är en lag, som passar för jorden. Och jag tror, att om vi håller fast vid det, som vi lärt förstå, så skall Vår Herre också bli nöjd med oss.

BRITA.

Ja, människor fruktade han inte, så liten han var, barnet stackare . . .

. . . Men det finns det, som är hemskare . . . allt det blodlösa, som lurar på oss i mörkret! . . .

SVEN.

. . . Ja, ja . . .

Tar åter till hyfveln.

Hvad skall man säga om det? . . .

Jag har också sett sådant i mina dagar, som inte är af denna världen . . . Slakten är synsk. Far min var likadan.

Fortsätter arbetet.

BRITA.

Jag lämnade honom ensam här i den halfmörka stugan — ensam med sin ångest för mörkret. Om jag bara inte hade gjort det!

Om jag bara inte behöfde minnas, hur han såg på mig då! Men jag ser de ögonen beständigt . . . Och . . . och . . . ja, då förstod jag inte, hur förfärlig den nöd var, som lyste ur dem . . . Men . . . nu . . . förstår jag det!

SVEN.

Sådan var jag också i min barndom. Jag visste inte frukta det, som var kött och blod, men för det ojordiska gick jag i beständig ångest . . .

Förfädren lefde så innerligt tillsammans med andarna. Under många tusen år! Den bekantskapen är inte så snart bruten. Och tillika lärde de sig att inte frukta människor. Därför är vi, som vi är, vi, som här lefvat på fädrens enkla vis från far till son. Vi har så litet förändrats . . . I skuggan växer allting långsamt.

BRITA.

Plötsligt.

Far, jag vill bort härifrån!

SVEN.

Ja, det har du ju länge talat om. Och nu, då Lill-Otto är borta, har du ju ingen, som håller dig kvar här.

BRITA.

Tala inte så, far!

SVEN.

Håller upp med arbetet.

... Alldeles borta är han ju inte ännu. Han ligger ju ännu där ute i källarn... Gossen min... gossen min!... Från morfars famn dit ut i den kalla källarn!...

Lägger bort hyfveln och sätter sig på en stol.

... Nej... jag kan inte... Jag blir som förlamad, bara jag tänker på att han måste ligga där på de hårda bräderna!...

BRITA.

Men han har ju det bra i alla fall.

SVEN.

Jaja... jaja... Men ändå... Åh Herre Gud... här är så tomt och mörkt i stugan! Och värre blir det, sedan de tre skoflarna mull fallit på kistan!...

BRITA.

Därför skulle vi fara bort härifrån!

SVEN.

Vi?

BRITA.

Ja. Ni och Jag.

SVEN.

Du har ju den du skall resa med.

BRITA.

Jag vill inte — jag kan inte resa med honom! Jag kan inte tänka på giftermål nu!

SVEN.

Så kan du vänta, tills tiden är inne . . . Jag skall inte sätta mig emot det mer . . . Han är ju inte värre än de andra. Och fastän jag också har svårt att följa Herrans vilja att älska alla lika, skall jag försöka göra det för Lill-Ottos skull.

BRITA.

Jag kan inte resa med Eljas! Men jag måste likväl bort härifrån! Jag härdar inte ut att vara här! Det har hänt här sådant, att det aldrig mer kan bli frid i den här stugan . . . Hvar jag

går, tycker jag, att någon följer efter mig! . . .
Och natten . . .

SVEN.

Du oroar dig onödigt. Vi får nog vara i fred
hädanefter. Det var pengarna man ville åt.
Och då de nu är borta så —

BRITA.

Det är själfva stället jag räds för . . . stu-
gan . . . allting här! Jag vill bort!

SVEN.

Då måste du fara ensam. Jag är för gam-
mal att följa dig. Hvad skulle jag taga mig till
på främmande ort, där ingen känner mig? . . .
Och så har jag ingen lust . . . Stugan blir väl
mer tom ännu, om du går. Jag blir ensam
här . . . ensam . . . men Lill-Ottos graf är ju i
alla fall nära . . . Han skall inte behöfva sakna
mig, sålänge jag orkar stappla dit! . . . Och
blommor skall jag lära mig plantera på gamla
dar. Han skall få det vackert där! . . . Och
mors graf skall jag också sköta, då du inte mer
är här och ser om det.

Upp. Går till hyfvelbänken.

. . . . Kistan skall bli rymlig och fin! Han skall sofva godt i den!

Väljer bland virket på golvet.

Morfar skall göra sitt bästa för gossen sin! . . .
Och morfar skall själf bädda mjukt under barnet! . . .

Paus,

hvarunder han fortfar att välja bland virket.

Tag fram lyktan, Brita, och tänd den!

BRITA.

Hvad skall far göra med den?

SVEN.

Jag skall gå ut och taga in nytt virke.

BRITA.

Tar lyktan och tänder den.

Så skall väl jag följa med och lysa Er?

SVEN.

Nej, det behöfver du inte.

BRITA.

Far reder sig inte ensam.

SVEN.

Jag reder mig nog.

BRITA.

Med orofylld enträgenhet.

Men låt mig gå med! Jag vill gå med!

SVEN.

Vill, vill? Hvarför vill du, när jag inte behöfver dig?

BRITA.

Därför att . . . därför att jag inte vågar vara här ensam!

SVEN.

Vågar? Är du barnslig, gamla människan? . . . Man skulle tro, att du har ondt samvete!

BRITA.

Det har jag också, för att jag lämnade Lill-Otto ensam.

SVEN.

Men det var ju inte med afsikt. Och då behöfver du inte grufva dig.

BRITA.

Bekämpar sig.

. . . Ni ha rätt, far . . . Jag behöfver inte . . .

S v e n ut.

Paus,

tills förstugudörren höres slå igen.

BRITA.

Ångestfullt.

. . . Anklaga mig inte! Jag har inte velat det! . . . Jag är ju din egen mor! . . . Förskona mig! . . . Lill-Otto, mitt eget barn! Jag har inte hatat dig! Jag har älskat dig, fast jag stundom varit hård mot dig! Andra har varit hårda mot mig, och därför blef jag själf hård . . . Förbarma dig! Unna mig frid! . . . Jag skall bädda åt dig så mjukt i kistan, att du skall få ro i grafven! . . . Kom inte! Kom inte! Jag vågar inte se dig! Du skrämmer mig till döds med dina ögon! . . . Jag vet det nu, det var illa, att jag lät dig lida samma ångest, som jag själf får utstå nu! Men jag visste inte, att det var så svårt! . . . Förlåt mig! Jag ville dig inte så illa, som de gjorde dig! Jag ville dig väl — nej, nej, det är inte sant! . . . Kom inte!

Jag vet, att jag inte kan ljuga för dig numer! Jag tänkte inte på dig, jag tänkte blott på de andra. Jag ville bara, att du skulle sofva i ro, så länge de . . . så länge de voro här inne och togo pengarna. Jag lät dem stjäla af min gamla far . . . Men det var inte hans pengar. Hvad hade jag med dem att göra? Nej, nej, kom inte! Jag är skyldig, jag vet det! Jag är skyldig till allt . . . också till din död! Jag erkänner det, bara du inte kommer hit upp från källarn och skrämmer mig! . . .

Knackningar på fönstret.

Lill-Otto! Lill-Otto! Förbarma dig! . . .

SAMUEL.

Utanför.

Är du hemma Brita?

BRITA.

Med svagt röst.

Samuel!

Reser sig, men sjunker ned tillbaka på stolen, där hon suttit.

SAMUEL.

Knackar ånyo.

•Brita! Jag har ärende till dig . . .

BRITA.

Går till fönstret och öppnar.
Hvarför kommer du inte in?

SAMUEL.

Jag tänkte, vi kunde talas vid här ute.

BRITA.

Här är nog rum inomhus. Kom in!

Drar fönstret till utan att stänga det.

Hvad kan han vilja mig?

... Men det kan vara detsamma. Jag får vara glad, att han kommer, fastän han varit med och mördat barnet.

SAMUEL.

In.

God afton!

BRITA.

God afton!

SAMUEL.

Märker den halffärdiga kistan och viker ofrivilligt åt sidan.

... Kunde vi inte gå dit ut och fundera litet?

BRITA.

Nej, det är inte bättre där . . . Han ligger i källarn.

SAMUEL.

Jaså, han ligger i källarn.

BRITA.

Ja.

Och i den här skall han snart bäddas.

Visar på kistan.

SAMUEL.

Ja, jag ser, att ni håller på med något snickararbete här.

BRITA.

Jo, det är något snickararbete ni ställt till här! Ingenting annat just!

SAMUEL.

Åja, det är nog annat också. Men hvem kunde rå för det? Pojken var som galen med sin yxa. Lät inte binda sig.

BRITA.

Och så tog ni hans lif för att komma åt

pengarna! Ni tog ett oskyldigt lif! . . . Förstår du riktigt, hvad ni gjort? Ni har inte mördat patron eller någon annan blodsugare, ni har mördat ett oskyldigt barn — mitt barn!

SAMUEL.

Det gick i misstag. Inte ville han —

BRITA.

Ja, det där har jag allt hört. Men hvad hjälper det, då ni inte kan ändra misstaget? Han är död för alltid!

SAMUEL.

Han är död, han är död! Det gick på tok, och det kan inte ändras! Men du har själf sagt, att världen inte kan gå framåt, om inte sådant händer ibland.

BRITA.

Man säger så mycket om det, som man inte själf pröfvat. . . Och om världen går framåt eller tillbaka, hvad betyder det för den, som inte får ro i sin själ? . . . Och hur skall jag veta, när världen går framåt eller tillbaka? Nyligen tyckte jag, att världen skulle gå framåt, bara

ni fick pengarna och jag fick Eljas. Och nu när ni fått pengarna och jag kunde få Eljas — nu tycker jag, att världen gått tillbaka.

SAMUEL.

Det blir nog bra med allt, bara ni blir gifta.

BRITA.

Vi blir inte gifta!

SAMUEL.

Nej, förstås inte nu på hösten, som det först var meningen! Det skulle vara liksom litet opassligt. Men sedan på våren eller sommarn! Då är det också bästa tiden att fara till Amerika... Jag har kommit hit i kväll för att hämta fästegåfvorna, som du sände tillbaka åt Eljas.

Tar fram ett paket, som han räcker åt Brita.

BRITA.

Hvad tjenar det till? Jag kan ändå inte ta emot dem.

SAMUEL.

Lägger paketet på bordet.

... Eljas är alldeles oskyldig, han! Inte

ville han, att det skulle gå, som det gick. Men när det ändå gick, som det gick, blef han så arg, att han stampade i golvet. Ja, han stampade riktigt hårdt i golvet. Och sen sprang han den David i strupen, så jag måste gå emellan. Och du skulle ha hört, hur han började gråta och voja sig! „Stackars barnet“ sade han. „Stackars Lill-Otto, som jag har älskat som mitt eget barn!“ . . . Och jag stod också och grät en lång stund . . .

Torkar sina ögon.

BRITA.

Hur hade du tid till det?

SAMUEL.

Jo, ser du, vi hade alldeles glömt bort pengarna. Visar på bänken under fönstret. Där på bänken blef vi att sitta, och vi var så nålå¹, att vi rakt ingenting kunde ta oss före. Men David, den skurken, han rusade in i kammarn och sökte upp skrinet. Och då han kom tillbaka, tog han oss i nacken och föste ut oss. Annars hade vi blifvit att sitta där, tills folk kommit. Och då hade vi råkat fast, så oskyldiga vi var . . . Det var ju nog bra gjort af

¹ nedstämda.

David. Men grym är han! Eljas, det är en annan sorts karl. Och han är alldeles oskyldig, han.

BRITA.

Oskyldig? Det tänker du inte!

SAMUEL.

Nåja, litet skyldiga är vi nog allesamman. Därför passar det också, att vi håller ihop. Men David vill vi ingenting ha att göra med, för han är en mördare! . . . Se, om du skulle ha tänkt gifta dig med honom — det vore en annan sak! Men Eljas, han är en bra karl, och han håller af dig.

BRITA.

Jag *kan* inte lofva honom någonting! Tag gåfvorna tillbaka!

SAMUEL.

Hvad är det för konst? Du tycker ju om Eljas!

BRITA.

Om jag också tycker om honom, så kan jag ändå inte! . . . Det är en, som står emellan oss . . . Jag kan inte se Eljas utan att tänka på Lill-Otto!

SAMUEL.

Stackars karl! Hvad skall han då ta sig till? Han blir olycklig! . . . Det är riktigt svårt att höra, hur han suckar. Och så gråter han alla dar! Du kan tro det, när jag säger det, för jag har ännu aldrig ljugit för nån människa! Han gråter alla dar! Jag har sett det med egna ögon . . . Så har nu den David gått och gjort en bra karl olycklig för hela lifvet!

Man hör slammer af bräder från förstugan.

BRITA.

Tag bort paketet! Far kommer!

Samuel tar paketet och stoppar det i fickan.

SVEN.

In med några bräder, som han lägger ifrån sig bredvid hyfvelbänken.

Är det du Samuel?

SAMUEL.

Ja, jag kom för att råka Wiljam. Men han hörs inte vara hemma.

SVEN.

Wiljam kom just nu. Han håller på och spänner hästen från där ute.

SAMUEL.

Meningen var att höra efter, om det behöfs
arbetsfolk där på Storsved nu på hösten.

SVEN.

Du får ju arbete på sågen nästa vecka, när
strejken slutar.

SAMUEL.

Ja, men det är många dagar dit ännu. Fattig
karl har inte råd att gå ledig. Alla pengarna
är slut. Jag får väl hänga munnen på kroken nu!

SVEN.

Går till sitt arbete.

Ni skulle strejka lagom!

SAMUEL.

Ja, jag säger det! Oskyldiga får lida för
det. Sådana som vill arbeta får inte, utan
måste svälta.

Och skulle de sen strejka bara! Men så
går de och ställer till sådant som här. Tvi,
såna rosvor! Kommer in till oskyldiga män-
niskor och drar sådan sorg öfver dem!

SVEN.

En gång blir väl också deras mått rågad.

SAMUEL.

Ja, jag säger detsamma! Det går på tok med hela socialistpartiet, om det inte blir slut med den här skamlösheten. Man täcks inte höra dit. Det sade jag åt dem på föreningsmötet i söndags. Jag väckte fråga, att alla röf-vare och mördare skall köras bort ur partiet. Och Eljas Lahna och David Herras understödde. Och föreningen beslöt, att de skall köras bort!

SVEN.

Håller upp med arbetet och ser på honom.

Hvad hjälper det, sålänge ni far fram med lögn och list och hat mot alla, som inte kan gå in på edra villfarelser? Sålänge är och förblir ni banditer, den ena på ett, den andra på annat sätt, eftersom hans natur är rå.

Återtar sitt arbete.

... Det räcker, innan isen smälter! Det räcker, innan ni lärt er, att man endast med ren vilja och ärliga medel kan uträtta något godt!

SAMUEL.

Vänta bara vi får tag i mördarna! Vi skall ge dem en riktig selkäsauna ¹!
 . . . Har ni fått reda på, hur många de varit?

SVEN.

Nej. Men Wiljam kommer just nu från länsman. Kanske vet han någonting.

SAMUEL.

Jaså, Wiljam kommer från länsman — jag kan gå dit ut och tala med honom.

Försvinner hastigt.

SVEN.

Hvad tror du, Brita, om den karlen?

BRITA.

Ja, hvad skulle jag tro om honom?

SVEN.

Tycker du inte han betar sig litet besynnerligt?

BRITA.

Nej, det tycker jag inte.

¹ ryggbastu.

SVEN.

Han var så medgörlig att tala med. De är vanligen så sturska och stormodiga, de där.

BRITA.

Det kan Ni väl förstå! Här i sorgehuset skulle det inte passa. Och så är karlen utsvulten. Det kan man ju se på honom. Han är väl dessutom rädd att inte bli tagen i arbete tillbaka.

SVEN.

Det är ju inte jag, som bestämmer i den saken.

BRITA.

Om Ni inte bestämmer, så råder Ni. Och det kan komma på ett ut. Det vet han nog.

Wiljam kommer in. Blåser ut ljuset i lyktan och hänger upp den.

SVEN.

Träffade du Samuel?

WILJAM.

Nej. Har han varit här?

SVEN.

Ja. Han gick just nu för att träffa dig där ute.

BRITA.

Men han fick väl inte tag i dig där i mörkret.

WILJAM.

Tar af sig rocken, som han hänger på en knagg.
Hvad ville han?

SVEN.

Han ville höra sig om efter arbete på Stor-sved.

WILJAM.

Hvarför kommer han hit och frågar sådant?

BRITA.

Han trodde förstås, att du visste, om det fanns arbete.

WILJAM.

Trodde!

Jag tror, att han gör sig ärende hit oftare, än det är nödigt.

SVEN.

Misstänker *du* honom också?

WILJAM.

Ja. Men hvem annan gör det då?

SVEN.

Jag tyckte, att han föreföll så besynnerligt inställsam, när han var här.

Har länsman kommit på några spår, eftersom . . .

WILJAM.

Nej. Han vet inte mer än det han fick reda på vid förhöret . . . Men han frågade ett och annat, som gör, att man börjar tänka efter . .

SVEN.

Och hvad var det han frågade?

WILJAM.

Han ville bland annat ha reda på våra bekanta och frågade, hvem som oftast brukat komma till oss den sista tiden.

BRITA.

Samuel har gudnås inte ofta varit här.

WILJAM.

I alla fall oftare än andra. Här har ju knap-

past någon annan varit och hälsat på under hela hösten.

BRITA.

Det är synd och skam att misstänka en oskyldig, fattig stackare, därför att han velat hjälpa Eljas och mig! Alla vet ju, att Eljas inte velat komma hit för fars skull, och så har Samuel gått med bud emellan oss. Han har mer hjärta än både du och far och länsman tillsammans. Och därför skall han nu få lida!

WILJAM.

Nånå! Inte är ju här ännu fråga om något lidande.

Tilltagande oväder med hvinande blåst utanför.

SVEN.

Men hvarför ville länsman ha reda på våra bekanta?

WILJAM.

Han menar, att en som varit alldeles främmande i huset haft svårt att hitta kammarnyckeln. Dörren till kammarn var ju inte uppbruten, utan öppnad med nyckeln.

SVEN.

Ja, jag glömde ju nyckeln i hvardagsrocken, när jag gick till mötet. Men ingen kunde ju veta det.

BRITA.

Liksom inte tjuvvar skulle veta snoka öfverallt!

WILJAM.

Knappast ändå i fickan på en rock, som hänger på väggen!

Någon måste ha visat dem — någon som kände till saken.

BRITA.

Allt skall man också höra! Hvar skulle man hålla en nyckel, som man är rädd om, om inte i fickan?

WILJAM.

Det är så. Men det underliga är, att tjufvarna visste, att nyckeln glömts i rocken, som hängde på väggen. Det ser ut, som om någon af dem varit tillstädes, då far gjorde sig i ordning att gå till mötet.

SVEN.

Här var ingen annan än Brita och Lill-Otto tillstädes.

BRITA.

Med rösten darrande af gråt.

Det skall väl slutligen gå så långt, att jag är en af tjufvarna — att jag varit med och stulit af min gamla far och mördat mitt eget barn! . . . Det är uselt och hjärtlöst, att egen bror sänder ut sådana rykten!

WILJAM.

Du misstar dig! Det har jag inte gjort och kommer inte att göra det. Jag har tvärtom tagit dig i försvar.

SVEN.

Har intresserat följt med samtalet, tidtals afbrytande arbetet. Läger verksakerna ifrån sig.

Någon har då misstänkt att . . . att Brita skulle . . .

Det är då inte nog med sorgen! Skall jag ännu få den skammen att dras med, att mitt eget barn skulle . . . nej, nej . . . ah! . . . den tanken är så ryslig, att jag inte kan säga ut den!

WILJAM.

Den är så. Och jag tror knappast, någon annan heller har mod att säga ut den. Men att man tänker någonting ditåt, det kunde jag förstå af länsmannens tal.

SVEN.

Ja, Brita har ställt illa till för sig.

BRITA.

Hvad säger Ni, far?

SVEN.

Jag säger, att du ställt illa till för dig med allt ditt oförsiktiga prat om dina utmärkta finnar och socialister — liksom senast vid fästegillet på Storsved.

WILJAM.

Ja, hade inte Lill-Otto strukit med vid inbrottet här, så hvem vet, hur din sak skulle stå nu! Men att det hände, det fritar dig.

SVEN.

Åh, Herre Gud, skulle det vara meningen, som jag inte kunnat se? Skulle det vara meningen med din död, stackars Lill-Otto, att köpa fri din mor från vanäran?

BRITA.

Kväfvande snyftningarna.

Då är min ära alltför dyrköpt! . . .

Jag skulle gärna gå i fängelse . . . så oskyl-

dig jag är . . . bara jag därmed kunde en gång till ge lifvet åt mitt barn! . . .

WILJAM.

Men Lill-Ottos död fritar inte Samuel!

Han är den enda, som kunnat visa banditerna, hvar nyckeln skulle sökas. Ingen annan främmande kunde ha reda på fars vanor.

BRITA.

Ni karlar är världens enfaldigaste varelser! Det är en skam att bete sig, som ni gör! Att ta heder och ära af folk, därför att man är så dum, att man inte begriper den enklaste sak! . . .

Förstår ni inte, att tjufvarna tvingat Lill-Otto att säga, hvar nyckeln fanns? Lill-Otto visste det. Han såg på hela tiden, då far klädde om sig. Ni stackars enfaldiga kräk med er studerade länsman i spetsen! Far till honom i morgon och hälsa honom från mig och säg, att om han inte begriper sina böcker, så skall Brita Karr, som läst bara katekesen, komma och lägga ut dem för honom!

SVEN.

Skränker sågen.

Hvem kan veta så noga, hur det gått till

här? Det vet jag bara, att Lill-Otto inte visat dem vägen. Det har de aldrig kunnat tvinga honom till.

BRITA.

Tre fullväxta karlar kan väl tvinga ett barn

WILJAM.

Tre fullväxta karlar? . . . Hur vet du, att de var tre?

BRITA.

. . . Hur jag vet, att det var tre? . . . Inte vet jag det — jag tyckte länsman sade vid förhöret här, att de måste ha varit minst tre.

WILJAM.

Inte hörde jag det.

SVEN.

Inte jag heller.

BRITA.

Då hörde ni illa som vanligt!

. . . Nu hör ni inte heller, att det ställer till oväder till natten! Tänker du, Wiljam, låta kärnan stå under bar himmel i regnet? Jag hörde dig inte skjuta in den i lidret.

WILJAM.

Tar lyktan och tänder den.

Ja, det får jag lof att tänka på!

SVEN.

Lägger bort verktygen.

Jag följer med dig. Det ligger litet virke där ute, som behöfver bärgas.

BRITA.

Det kan ju Wiljam göra.

SVEN.

Ånej. Jag gör det själf.

BRITA.

Lägger från sig sömnaden och reser sig.

Då går jag med och hjälper Er, far.

SVEN.

Det behöfs Inte.

BRITA.

Jag gör det så gärna.

SVEN.

Jag ser det. Det är nog bra, att du blifvit så snäll mot far din. Något godt har då sorgen haft med sig! Men, ser du, jag är inte så gammal ännu, att jag inte reder mig med sådant här smått.

BRITA.

Går till Wiljam.

Gif mig lyktan, så skall jag lysa er!

WILJAM.

Ah prat! Skall du löpa med i onödan? Vi kan väl reda oss utan dig.

Går ut jämte S v e n.

BRITA.

Står och ser efter dem, tills yttre dörren höres slå igen. En vindil tjuver i knutarna. Hon ryser till och betäcker ansiktet med händerna.

Jesus förbarma dig, om du är den barmhärtige! . . . Hjälp mig, Gud, om du finnes! . . . Men du vill inte, om du också finnes och har makt att göra det! Jag vet . . . jag förstår, att du inte vill kännas vid mig. Jag har inte heller velat kännas vid dig . . . Men förlåt mig! Jag är förlorad, om du inte förbarmar dig öfver

mig! Du fodrar, att jag skall säga sanningen . . .
bekänna allt. Men jag kan inte . . . Viker för-
skräckt tillbaka mot bordet. Jojo, jag kan . . . men
inte nu! Ge mig tid! Framdeles skall jag be-
känna allt! . . .

Stöder sig mot bordet tätt invid lampan.

. . . Bekänna allt och få frid! . . .

Fönstret ryckes upp, en häftig vindstöt rusar in och
släcker lampan.

Jesus, hjälp mig!

Vill skynda ut, men stannar som förlamad vid hyfvel-
bänken.

Paus.

SAMUEL.

I fönstret.

Brita! . . . Är du där, Brita?

Brita långsamt öfver mot fönstret.

Är du ensam?

BRITA.

Ja. Hvad vill du mig?

Sätter sig vid spiselstol.

SAMUEL.

Fönstret stod på glänt, och så tittade jag in den här vägen.

För resten kommer jag, hvilken väg jag vill. Det är tillräckligt krusadt för dig redan!

BRITA.

Hvad menar du?

SAMUEL.

Jag menar detsamma som Eljas: att du skall akta dig!

BRITA.

För hvem skall jag akta mig?

SAMUEL.

För oss! För Eljas och mig och David!

BRITA.

Hvarför talar du så?

Hvad ondt har jag gjort er?

SAMUEL.

Ännu har du inte gjort oss något ondt, men du tänker visst göra det,

BRITA.

Hvem har sagt det?

SAMUEL.

Ingen har sagt det. Vi märker det nog ändå.

Du vill dra dig undan, du vill göra dig oskyldig! Hahaha! Men hvem var det, som „hade hört sägas“, att patron lämnat kassan åt far din? . . . „Hade hört sägas“! Hahaha! Hvem hade du hört säga det?

BRITA.

Jag mins inte.

SAMUEL.

Nej, nej, du mins inte! Det är också litet svårt att minnas det!

Och hvem var det, som visade mig, hvar kammarnyckeln fanns?

BRITA.

Jag har ingenting talt om nyckeln.

SAMUEL.

Nej, nej, du svarade inte, när jag frågade

efter den. Och så passade du på och gick in i kammarn, när jag vände mig om och spottade ut tobaksbussen!? Det gjorde du, för att jag inte skulle märka, hvarifrån du tog nyckeln!? Var det inte så?

BRITA.

Jag mins inte.

SAMUEL.

Nej, förstås, du mins inte det heller! Men jag mins, att jag inte alls vände mig om och spottade ut tobaksbussen. Jag mins, att du lät mig se på, när du tog fram nyckeln och lade bort den igen . . .

Försök inte att narra grälle med spånor? Försök inte att göra dig oskyldig och laga oss i klämman! Kommer vi fast, så kommer du med! Du har själf hjälpt till både med det ena och det andra . . . Ser du, hur kistan där lyser i mörkret? Och Hiisis blåeld brinner i spånorna på golvet, så du skall minnas, hvad du gjort med pojken din!

BRITA.

Samuel! . . . Du får inte skrämman mig så! . . .

SAMUEL.

Inte skall jag skrämman dig, och inte skall

det hända dig något ondt, bara du inte går och pratar bredvid mun. Och så skall du göra, som Eljas ber.

BRITA.

Hvad begär han af mig då?

SAMUEL.

Han vill, att du skall hålla ditt ord och ta emot fästegåfvorna. Om du gör det, så tror han, att du inte har ondt i sinnet emot oss. Och då håller ni bröllop på våren, och vi far allesammans till Amerika.

BRITA.

Hvarför fordrar han, att jag just nu skall bestämma mig? Kan han inte vänta? Låt mig få litet andrum!

SAMUEL.

Nej nu skall du bestämma dig!

Här är örhängena och fingerringen. Seså! Tag bara emot dem! Räcker henne paketet. De är nog bättre att ta på sig än länsmannens handklofvar!

BRITA.

Länsmannens handklofvar? . . .

SAMUEL.

Ja, ser du, kommer inte du med till Amerika, så reser vi utan dig. Och då vi är där en gång, så är vi fria. Men vi kan lätt skicka länsman med handklofvarna till dig.

Brita tycker sig höra bultningar på dörren till förstugan och

LILL-OTTOS röst

utanför.

Mor, mor! Låt mig komma in! Jag fryser så!

BRITA.

Häftigt upp. Flyr mot fönstret.

Hjälp, hjälp!... Han kommer!... Han är där igen!...

SAMUEL.

Hvem kommer?

BRITA.

Lill-Otto!... Han går igen! Han är där ute!... Hörde du inte, hur han bad att få komma in?...

Hör ånyo bultningar på dörren och

LILL-OTTOS röst,

som ängsligt ber:

Mor, mor! Låt mig komma in! Jag fryser så!

BRITA.

Han bultar på dörren!
 ... Han ber så hjärtslitande!

Hakar sig fast vid Samuel.

... Lämna mig inte ensam! ... Han kommer in! Genom stängda dörren! Han skrämmer mig till döds! ...

SAMUEL.

Hvad är det du ängslas för! Tag du paketet bara, så kan du vara lugn! Jag lägger det här på bänken.

Frigör sig från henne och drar sig tillbaka.

BRITA.

Gå inte ifrån mig! ... Var barmhärtig! Tag mig med dig! All min kraft är slut! Hjälp mig härifrån! Gå inte! Gå inte! ...

Sjunker maktlös ned på bänken.

Dörren öppnas. Sven och Wiljam komma in med lyktan, som fortsättningsvis är tänd.

WILJAM.

Här är ju mörkt som i grafven.
 Hvarför har du släckt lampan?

SVEN.

Märker Brita.

Hur är dett fatt med dig?...

Hvarför ligger du där för öppna fönstret?...

BRITA.

Reser sig till hälften.

Gif mig vatten!... Jag är sjuk! Jag kväfs!...

Sven räcker henne vatten och stöder henne, medan hon dricker.

RIDÅ.

FJÄRDE AKTEN.

Samma dekoration som i första akten. Kärran till höger i förgrunden är bortflyttad. Till vänster i bakgrunden en löfsal med bord och bänkar.

Vårsommar och midnatt. Rönnen står i blom.

Inifrån stugan höres brudmarschen dämpadt.

Sven sitter till vänster på bänken under rönnen, Erik vid främre bordsändan i vänstra förgrunden och Greta Johanna till höger under rönnen.

SVEN.

De gamla tonerna, de gamla tonerna!

Det är så mycken glädje i dem — och sorg tillika!

ERIK.

Ja. Ingen annan musik är som den marschen. Den lyfter en opp från jorden till en bättre värld, så vi minnas sorgen som någonting långt borta.

SVEN.

Den är som vår och höst på en gång. När jag hör den, kommer häggblomningstiden alltid för mig. Och tillika är det, som när höst-solen skiner på de vissna bladen.

GRETA JOHANNA.

Därför passar den också till brudkronan och kransen.

SVEN.

Den gör så. De unga, som viga i löfsprickningstiden, skall vissna, men omkring dem skall det blomstra ändå... Gula blad och gröna blad!... Ju äldre jag blir, desto mer tycker jag om den gamla brudmarschen. Bröllopståget går öfver grafvarna i kyrkan, därför är det så högtidligt. På samma sätt är det med brudmarschen. Den bär oss öfver grafvarna, men den bär oss mot glädje ändå. För glädjen är så mångahanda!

GRETA JOHANNA.

Ja, den är så mångahanda, att man inte fattar det, när brudmarschen spelas på ens egen bröllopsdag!

ERIK.

Du var ju inte heller mer än sjutton år på din bröllopsdag.

GRETA JOHANNA.

Nej, jag var inte mer.

Men ju längre man kan se tillbaka, dess bättre börjar man förstå.

Den här ungmorsdansen, som de nu håller på med där inne, den var just inte annat än en vacker lek för mig, när jag själf stod brud. Inte kom jag då att tänka på, hvad det skulle betyda, när de gamla kom och plockade blomma efter blomma från kronan jag bar. Jag tänkte bara, att det hörde till saken.

SVEN.

Det tänker väl så många annan också. Men de gamla sederna har nog sin betydelse.

GRETA JOHANNA.

Och så lätt det ändå är att förstå, hvad det skall betyda, när de gamla plockar blommorna från brudkronan! . . . Men kanske det var bäst, att man inte förstod det då. Det är nästan ängsligt att tänka, då man är ung, att ålderdomen skall komma och plocka blomma efter blomma af.

ERIK.

De gamla tar ju inte alla blommorna. De lämnar en kvar, hjärtblomman, som bruden bär på bröstet. Den ger hon åt den yngsta bland gästerna.

GRETA JOHANNA.

Ja, det är nog tröst i det, bara man förstår det — bara man förstår, att ur den blomman skall ens egen ungdom stå upp igen. Men det förstod jag inte, när du ledde Nygårds Lill-Eva fram till mig på min ungmorskväll och jag gaf henne min sista blomma. Jag tyckte bara, att barnet var så rart, och därför skänkte jag henne blomman så gärna . . .

Jaja, vid sjutton år tänker man så litet framåt. Man gläder sig åt dagen, som är.

Musiken dämpas ytterligare, så att den förnimmes helt svagt.

SVEN.

Och tänker man också framåt, så nyttar det inte mycket. Det går sällan, som man föreställer sig.

Jag tänkte inte, att jag på ålderdomen skulle sitta ensam i stugan och tända min brasa och koka min mat själf.

GRETA JOHANNA.

Men det behöfver du ju inte. Du kan taga till dig någon, som hjälper dig.

SVEN.

Jag behöfver inte. Det är visst så. Men då de gått bort, som varit en kärast i lifvet, vill man inte se nya människor omkring sig. Det skulle bara störa minnena och — framtids-tankarna.

Efter en paus.

... Framtidstankarna, som gå bort öfver grafven till det stora återseendet!...

Man får vara aktsam om den sista glädjen man har!...

ERIK.

Det är som du säger: glädjen är så många-handa!...

GRETA JOHANNA.

Jaja ... jaja!...

JÖHAN.

Kommer från stugan jämte Ville, Olof och Emma.

Gammelfolket in! Ungdomen vill ha er med i dansen.

GRETA JOHANNA.

Så får vi väl lof att gå då.

ERIK.

Ja, det hör ju till saken.

Sven, Erik och Greta Johanna gå in i stugan.

JOHAN.

Till Olof, Ville och Emma.

Flytta nu bordet midt på gården!

Visar på bordet i vänstra förgrunden.

Går in tillbaka.

VILLE.

Ställer sig vid den ena bordsändan.

Hugg tag i andra ändan du, Olof, så kan Emma sätta sig på och få åka!

Olof och Ville flytta bordet midt på scenen.

EMMA.

Det är du, som skall få åka! Och jag skall lära dig — sa' Orres-Matt, piska' kråkungen. Vänta bara, tills bröllopet är förbi!

VILLE.

Javist, ja! Efter bröllopet är det alltid gubbstackarn, som får åka!

Och sådant skall man höra på själfva bröllopsdagen!

Hvad tycker du Olof?

OLOF.

Jag tycker, det är bra då, att det inte är ditt och Emmas bröllop.

Ställer jämte V i l l e två stolar på ömse sidor om bordet.

EMMA.

Det tycker jag med.

Sysslar under det följande med att lägga duk på bordet och rya på stolarna vid vänstra bordsändan.

VILLE.

Du har rätt, du skall hängas — kring hal-sen på mig, då det blir vår bröllopsdag!

EMMA.

Då det blir, ja! Men se, nu tycker jag, det är bättre att vara skaffare¹ på andras bröllop än brud på eget, sålänge tallstruntarna är mjuka.

¹ vicevärd, vicevärdinna.

VILLE.

Sa' du tallstruntar?

EMMA.

Ja, jag sa' inte martallar.

OLOF.

Och då tallstruntarna blir hårda — hur går det då?

EMMA.

Det får vi se. Det kommer först, sen Abbors har varit.¹

VILLE.

Abhors har vi ren kört förbi! Och det är hårdt trä i tallstruntarna redan. Vill du se på armstyrka — sa' Kronbon, bröt af ljustet!

Lyfter henne raskt upp och svänger henne om ett tag.

EMMA.

Seså, skall du nu vara kvick med armarna också? Jag trodde mun din räckte till.

VILLE.

Den skall sparas att pussa med.

¹ „Det kommer, sen Abbors har varit“ är ett talesätt, som uttrycker: det få vi efteråt se. (Abhors—gästgifveri i Ö:botten.)

EMMA.

Ja, nog blir det pussar, som förslår då!

VILLE.

Säg inte det! Det beror på mun, som skall ha dem! Och din är inte bland de sämsta!

EMMA.

Ånej. Den är bra nog att äta med! Hvarifrån skall du ta så mycket mat, som jag behöfver?

VILLE.

Du får se dig mätt på mig!

EMMA.

Ja, då blir jag fort nog mätt. Men det vore synd att taga maten från de andra bysflickorna. Jämt skall det delas — sa' Terijärvborna, då de hitta' Handelins Jakob i snödrifvan!

OLOF.

Visar på stolarna till höger om bordet.

Dela nu jämt mellan brudparen också! Ser du inte, att det fattas bonad på stolarna där?

EMMA.

Ser? Ser? Nog ser man alltid — sa' Blindsyrak, föll i vindstrappan. Men tyget räcker inte till för finnbrudgummen. „Landtmästar-Eljas“ får nöta träet, han!

OLOF.

Nej, det går inte an! För Britas skull måste vi ha lika för båda brudparen.

EMMA.

Det är ett elände med det myckna brudfolket på det här bröllopet! Två par är alldeles för mycket. Allting skall vara så dubbelt.

VILLE.

Utom det som du talar, för det är enkelt. Prata inte, utan gå i stället och skaffa en ranå till!

EMMA.

För Sven-fars skull skall jag göra det, men inte för Britas! Hon kunde gärna öfva sig att nöta träet, hon med, för det går det nog till ändå i det äktenskapet.

Går in i loftbyggnaden.

OLOF.

Den fågeln är inte skjuten från första kvist!

VILLE.

Ånej! Hon har mun på skaft, hon. Det finns ingen, som det är så roligt att munhuggas med som med henne. Ock aldrig blir hon ledsen, och god är hon som guld! Håller mina skjortor och kalsonger rena och fina som herrskapskläder.

OLOF.

Hon har allt rätt i hvad hon säger, att det är för Sven-fars skull man fördrar att se den där finska landstrykarn här. Vet någon hvad han egentligen går för?

VILLE.

Inte vet jag åtminstone annat, än hvad folket pratar. Och det låter inte vackert, det.

OLOF.

Nej, man säger ju, att han inte blifvit fattigare efter kassarånet i höstas — och inte hans stallbröder heller.

VILLE.

Man säger det. Men kamraterna deras svär

på att de varit på strejkmötet samma kväll, som kassan röfvades. Finns inte något bevis mot dem. Så har nu „Landtmästar-Eljas“ — som Emma kallar honom — kommit midt opp i brudhimmeln på Storsved, och det tillsammans med socknens bästa folk!

Den som har lycka, behöfver inte vett.

OLOF.

Ja, Wiljam och Brita är minsann litet för goda att vigas under samma pell¹ som den karlen.

Att Brita ändå tog utbölingen till slut!

VILLE.

Då man blir tokig, blir man först i hufvut.

OLOF.

Men kan du förstå, hur far hennes gått in på det här dubbelbröllopet? Sista somras stod han här på samma plats och slängde välkomst-ölet efter friaren. Och vi stängde porten midt för näsan på honom.

VILLE.

Det har händt mycket sedan dess.

¹ Stor sjal, som hålles öfver brudfolket under en del af vigseln.

OLOF.

Ja, man säger, att Lill-Ottos död gjort gubben fogligare. Han lär ha börjat grubbla.

VILLE.

Det lär vara pratet om Brita, som mest gjort honom foglig.

Det berättas ju, att hon blinkat åt hin bakom gubbens rygg, förrän djäfvulskapen hände i hemmet.

OLOF.

Men det kan hon väl inte ha gjort! Det var ju hennes eget barn, som fick sätta lifvet till.

VILLE.

Nej, det kan hon väl inte. Men det pratet har i alla fall tagit mycket på gubben. Och hvem tål mask i kållandet, om man kan få bort den? Brita och Eljas behöfde hedras litet mer, än de annars hade förtjänat, för att pratet skulle tystna. Och så kom väl slakten öfverens om att ställa till den här högtidligheten — om det nu sen hjälper för kålmasken!

OLOF.

Det hjälper väl bäst, att Brita och Eljas drar härifrån, som meningen är. Då de är i Amerika, så tystnar väl pratet.

EMMA.

Kommer från loftbyggen med en rya.

Står ni där och latas båda två? Gå in du, Ville, och bed Sandback-Hilma komma hit och hjälpa mig! Bordet skall ju kläs, vet jag!

VILLE.

Det har ju fått skjorta på ren. Förslår inte det?

EMMA.

Nej, det vill bli fint som de andra pojkarna i byn. Skynda dig nu bara!

Breder ut ryan öfver stolarna till höger.

Mors nyaste ranå måste jag taga för att breda ut under det där vänstra brudparet. Det heter visserligen, att man inte skall lägga hyende under lasten, men hvad skall man göra, när seden fordrar det? Den synden får skrivas opp på hela socknens räkning.

Till Ville.

Står du inte där ännu och håller i åt den, som ingenting gör? Laga dig i väg och sök reda på Hilma!

VILLE.

Nå, Herre Jesus, Brita-Maja, int kan man nu flyg' heller — sa' Pensarn

EMMA.

— då han på hösten kom hem med sätt-potäterna!

Ville in i stugan.

OLOF.

Det är synd med Brita. Hon ser inte glad ut.

EMMA.

Klär bordet med grönt från rönnen under det följande.

Nej, hon är så blek, att man tror, det spökar i bröllopssalen midt på ljusa dagen, när man ser henne.

OLOF.

Och handen hennes darrade vid vigseln, så prästen knappast fick ringen fäst på den. Allt är inte, som det skall vara! Hon ser så ängslig ut, att man kunde tro, hon hade lust att springa bort från alltsammans.

EMMA.

Kanske det också vore det bästa.

Två brudar på samma bröllop bådar aldrig godt. Man säger, att det slår likmögel i den ena brudkronan.

Hilma och Janne — två trettonåringar — bli synliga på trappan.

Se, där har vi Hilma!
Kom och hjälp mig klä bordet!

Hilma hjälper Emma under det följande att smycka bordet.

OLOF.

Det som hände utanför kyrkan bådade inte heller lycka.

EMMA.

Hvad hände där?

OLOF.

Vet du inte det?

EMMA.

Nej, jag var ju inte med i brudskaran.

OLOF.

Jo, när vi efter vigseln tågade ut från kyrkan, kom där en svart hund och ställde sig i vägen för Brita och Eljas. Och den gaf sig till att yla så hemskt, att alla ryste.

EMMA.

Hade ingen sett den förr?

OLOF.

Nej, ingen.

EMMA.

Hvart tog den sedan vägen?

OLOF.

Det är också obegripligt.

EMMA.

Hur så?

OLOF.

Jo, Eljas blef rasande, när hunden inte ville gå ur vägen. Han skulle just sparka till den. Men då försvann den, så ingen såg hvart. Det var rakt, som om den sjunkit i jorden.

EMMA.

Hu, det var hemskt!

OLOF.

Ja, den gången blef Eljas med blek.

EMMA.

Det varslar olycka!
Måtte bara bröllopet gå lyckligt undan!

OLOF.

Det gör det väl. Det är inte så mycket kvar af det mer.

EMMA.

Så ja! Nu får bordet duga!
Tack för hjälpen Hilma! Jag skall berömma dig på alla gästgifvargårdar, där inte folket är hemma.

Går in i stugan, åtföljd af Olof.

HILMA.

Ordnar ännu några blad på bordet. Vänder sig om, sedan det är gjordt, och kastar en hastig blick på Janne.

JANNE.

Har stått vid trappan och iakttagit henne. Rycker till, när han märker att Hilma ser på honom, och går några steg åt bakgrunden.

HILMA.

Drar till hakknuten på sin hufvudduk och stoppar ena snibben i mun.

JANNE.

Försöker i smyg se på henne. Men ertappas af Hilma, som försöker detsamma. Böjer sig hastigt ned och tar upp en sten, som han skrapar på och undersöker mycket noga.

HILMA.

Halar i den andra snibben, som för tillfället inte tjänar henne till föda.

JANNE.

Lägger stenen på näsan, kastar opp den och försöker fånga den med munnen.

HILMA.

Halar ytterligare i snibben, så att hufvudet drages på sned och ansiktet får ett bekymradt uttryck. Försöker i denna ställning oförmärkt titta åt Janne, men ertappas af denne, som är intresserad att se, hvilken effekt hans hundkonster göra. Stoppar båda snibbarna i mun och går hastigt fram till rönnen, där bänken befines stå orätt placerad och behöfva ställas om.

JANNE.

Sticker händerna i fickan, ser likgiltig ut och hvisslar någonting, som skall föreställa Björneborgska marschen, medan han går ett slag åt vänstra bakgrunden.

HILMA.

Sätter sig till vänster på bänken och ser ned.

JANNE.

Får tag i en stång, som han balanserar på pekfingeret, under det han avancerar bakom rönnen mot högra förgrunden. Stannar och underkastar den alls icke märkvärdiga stången en allsidig och ingående granskning.

HILMA.

Ser fortfarande ned, skuldmedveten och stilla som ett möss.

JANNE.

Finner, att han rimligtvis icke kan egna vidare uppmärksamhet åt stången, som för resten redan fyllt sin uppgift, att föra honom litet närmare Hilma. Slänger den ifrån sig och dyker med handen ned i sin ena byxficka. Får fram en half hästsko. Dyker ytterligare ned och bringar i dagen efter hand en fällknif, en bandstump, ett dussin „ryssknappar“, uppträdda på ett snöre, en metrefskork, två vanliga korkar, en blybit, två tallkottar, en mindre flaska, mors kaffekvarnsvef med tyåtföljande knopp, en messingsring, Luthers Lilla Katekes, en urfjäder och slutligen en ståndsnurra. Stoppar sakerna förutom snurran i den andra byxfickan och närmar sig i bukter bänkens högra ända, där han sätter snurran i gång.

HILMA.

Ser envist ned.

JANNE.

Sätter sig på ändan af bänken och skjuter snurran gifmildt öfver åt Hilma utan att se på henne.

HILMA.

Känner på sig att någonting betydelsefullt förestår, men vågar inte se åt sidan. Finner plötsligt, att det rakt inte kan vara på rätt med duken. Tar den af och lägger den öfver knäna för att släta ut och vika om den.

JANNE.

Får en ny idé. Stoppar snurran i fickan och klättrar opp i rönnen, hvarifrån han försiktigt låter blommor regna ned öfver Hilma.

Nattvakan slår i skogen, blandande sina drillar med de svaga tonerna från brölloppsalen.

HILMA.

Sitter en stund stilla under blomsterregnet.

Ser leende upp mot Janne, medan hon binder duken på sitt hufvud.

JANNE.

Håller en knippe blomster i handen.

Jag råkar kasta rätt i din famn.

HILMA.

Böjer sig framåt för att hindra honom, men ångrar sig, sätter sig upprätt och breder ut förklädet öfver sina knän för att fånga blomsterknippen.

JANNE.

Fäller knippen i hennes knä.

HILMA.

Tar den och fäster den vid bröstet.

JANNE.

Kommer ned från rönnen och sätter sig bredvid henne på bänken.

Efter en paus.

... Din duk luktar så bra.

HILMA.

Det är af luktgräset.

JANNE.

Hvarifrån får du det?

HILMA.

Mamma plockar det på ängen. Och sen gör hon flätor af det och lägger i kistan mellan kläderna.

JANNE.

Har du pappa också?

HILMA.

Ja.

JANNE.

Hur många hästar har han?

HILMA.

Bara en.

JANNE.

Min pappa har tre hästar.

Paus.

... Jag såg dig på kyrkbacken i fjol våras.

HILMA.

Jag såg dig också.

JANNE.

Men sen har jag inte sett dig förrän här på
bröllopet.

Paus.

... Går du alltid så vackert klädd?

HILMA.

Nej, bara ibland.

JANNE.

Brukar ni arbeta också hemma hos er?

HILMA.

Ja.

JANNE.

Brukar ni väfva och brygga och gå på åkern och höängen?

HILMA.

Ja.

JANNE.

Jag trodde, att det alltid var helgdag hos er.

HILMA.

Hvarför trodde du det?

JANNE.

Därför att jag tycker, att kyrkklockorna ringa och solen skiner, hvar gång jag minns dig.

Paus.

... Har ni stor stuga med blommor i fönstren och lakan på väggarna som här i bröllops-salen?

HILMA.

Nej, vi är fattiga och har bara en liten stuga.

JANNE.

Det tycker jag är bra.

HILMA.

Hvarför tycker du det är bra?

JANNE.

Om ni vore rika, skulle du kanske inte bry dig om att vara med mig.

Paus.

... Din mamma är så vacker, men jag är så rädd för henne!

HILMA.

Hvarför är du rädd för henne?

JANNE.

Jag tycker, hon ser på mig, att jag tycker om dig.

HILMA.

... Inte gör det någonting ... Hon vet, att jag också tycker om dig ...

JANNE.

Har du sagt henne det?

HILMA.

Nej. Hon har gissat. Jag har så ofta talat om dig.

Paus.

JANNE.

... Skall vi gå tillsammans i dansen?

HILMA.

Ja.

J a n n e tar försiktigt hennes hand. De gå långsamt in med sänkta hufvuden.

Bröllopsmarschen ljuder närmare och starkare.

Ungmorståget kommer ut från stugan. I spetsen gå musikanterna och efter dem J o h a n och B e n g t, bärande vardera två fyllda pokaler. Följa så de båda brudparen, ledsagade närmast af S v e n, E r i k och G r e t a J o h a n n a. Brudarna bära „annandagskrona“, bestående af en krans af glest sittande guldblommor. Efter dem följa de gamlas skara, ordnad parvis, och till sist ungdomen par om par. Bland de unga paren märkas V i l l e och E m m a samt J a n n e och H i l m a. Tåget

går ett hvarf kring scenen, hvarefter pokalerna ställas på bordet och brudparen intaga sina platser, Wiljam och Betta till vänster, Eljas och Brita till höger om bordet, bruden vänster om brudgummen. De gamla ordna sig till vänster om brudparen, de unga till höger. Spelmännen stanna i bakgrunden bakom bordet.

Sedan stillhet inträdt, höja brudparen pokalerna och brud och brudgum dricka hvarandra till under dånande „hurra“ från gästerna. Pokalerna cirkulera därefter och paren dricka i sin tur tvemännings under ofta upprepadt „hurra“ af de andra. Musiken spelar, tills alla druckit och pokalerna åter ställts på bordet af Johan och Bengt.

OLOF.

Träder fram från de ungas led.

Täckes brudfolket höra de ungas afskessång?

BÅDA BRUDPARREN.

Ja.

UNGDOMEN

sjunger afskedssången till brud och brudgum:

På ängen vandra flickor med blommor i hand.

På vägen gånga gossarna hand uti hand.

Och elden, den brinner, och vänskapen binder
de skönaste band.

Hvi hafver du oss svikit, o syster så kär?
 Hvi hafver du oss svikit, o broder så kär?
 Ack elden, den brinner, och kärleken vinner,
 där kärleken är.

Du kommer icke åter, du blir hos din vän
 Du kommer etc.
 Ty elden, den brinner, och kärleken finner ju
 kärlek igen.

Vi bjuda eder afsked, och stunden är svår.
 Vi bjuda etc.
 Ty elden den brinner, och vänskapen minner
 om flyktade år.

Men aldrig vi er glömma i lefnadens dag
 Men aldrig etc.
 Ty elden, den brinner, fast tiden försvinner och
 blommor och blad.

JOEL.

Träder fram från de gamlas led.

Täckes brudfolket höra de gamlas hälsnings-
 sång?

BÅDA BRUDPAREN.

Ja.

DE GAMLA

sjunga sin hälsningssång:

Och glädjen den dansar bland blommor och strå.
Men åren de komma och åren de gå.
Då blir det så stilla kring vännerna två.
Men liljorna, de växa upp om våren.

Och världen är så vider, och världen är så stor.
Och sorgerna de komma från sunnan och från
nord.

Då är det godt i stugan, där kärleken bor
och liljorna, de växa upp om våren.

Och människorna födas, och människorna dö
som gångande vågor på villande sjö.
De fallande blomstren skall täckas af snö,
men liljorna, de växa upp om våren.

BETTA.

Reser sig med pokalen i hand och sjunger första versen
af brudens afskedssång till ungdomen:

Jag bjuder eder alla en skål till att dricka,
hvar redeliger gosse, hvar hederliga flicka,
för nöjen och heder jag njutit bland eder
i ungdomens dar.

Erik, Sven och Greta Johanna träda fram och
bryta blommor från Bettas och Britas kronor.

Sänka blommorna i brudarnas pokaler och gå tillbaka till sina platser.

BRITA.

Sjunger andra versen:

Jag orkar ej mer på er rolighet tänka.
Se, nu har min brudgum mig lofvat att skänka
ett redeligt hjärta i glädje och smärta,
i lust och i nöd.

Ett par gamla stappla fram och bryta de återstående
blommorna från brudarnas kronor.

BETTA.

Sjunger slutversen af sången:

Farväl alla flickor, jag döljer min smärta!
Jag tackar er alla af brinnande hjärta.
för nöjen och heder jag njutit af eder
i framfarna dar.

WILJAM.

Tar Bettas bröstbukett, går fram till en liten flicka,
som står med sin mor i vänstra förgrunden. Fäster
buketten på flickans bröst, leder fram henne och lyfter
henne upp i Bettas famn.

BRITA.

Upprepar slutversen. Medan hon vänder sig till Eljas
för att räcka honom sin bröstbukett, ser hon

LILL-OTTOS vålnad,

omstrålad af klart sken, dyka upp i bakgrunden.

Han ser sorgset på henne och skjortan är blodig på bröstet.

BRITA.

... Nej, nej! Inte nu! För all barmhertighets skull, inte nu!... Du skall få mina blommor! Gå blott, gå blott!... Du skall få mina sista blommor! Jag ger dem åt dig... jag ger dem åt döden! Tag dem! Tag dem!... Kastar blommorna ifrån sig... Aldrig skall min ungdom lefva upp igen! Jag begär det inte! Jag begär ingen glädje mer! Lämna mig i fred blott!... Öfver till Sven. Far, far! Hjälp mig! Han går inte!...

Oro bland de församlade.

SVEN.

Hvad fattas dig?... Hvem menar du?...

BRITA.

Lill-Otto... Där står han och ser på mig som den gången i stugan!... Och blodet rinner från hans bröst!... Hjälp mig härifrån!...

SVEN.

Du ser i syne!

BRITA.

Nej, nej! Ser du inte, att han står där!... Han fordrar det af mig... det värsta! Men jag kan inte! Till vålnaden. Fordra det inte nu... inte just nu! Gif mig några dagar... några timmar!... Jag lofvar, att jag skall bekänna det... alltsammans! Blott några timmar!... Du går inte!... Du tror mig inte! Jag har lofvat det förr och bedragit dig. Därför tror du mig inte... Hjälp mig, fräls mig, far!...

SVEN.

Du är sjuk!

BRITA.

Ja, jag är sjuk, men jag vill bli frisk igen!... Jag vill bekänna allt och bli frisk!...
 Jag är skyldig till Lill-Ottos död!
 Jag är skyldig till stölden där hemma!
 Men jag är inte ensam skyldig. Visar på Eljas, Samuel och David, som stå i närheten af hvarandra till höger om bordet. Där stå de andra skyldiga: Eljas och Samuel och David!...

Vi är många, som följes åt från bröllopet till fängelset! . . .

Hon ser

LILL-OTTOS vålnad

försvinna.

ELJAS.

Hän houruu! ¹

BRITA.

Nej, jag yrar inte! Nu är jag lugnare, än jag varit på länge. Nu är det sagdt och nu blir det ro i grafven och frid på jorden!

SVEN.

Med bruten stämman.

Brita! Brita! . . . Det var dock sant! . . . Jag kunde inte tro det . . .

JOHAN.

Pass opp gossar! Nu skall vi fånga vargarna! Alltför länge har de smugit omkring här i mörkret!

Männen bilda ring omkring Eljas, Samuel och David. Man gör sig i ordning att binda dem.

¹ Hon yrar.

ELJAS.

Sitä miestä ei ole, joka minua sitoo!¹

Drar fram sin browning, men afväpnas och bindes samt föres bort jämte Samuel och David, som äfven försökt göra motstånd.

BRITA.

Midt på scenen.

Tag mig! Bind mig! Det blir en lättnad för mig att gå från bröllopet till fängelset. Värre band har jag burit än människor kan pålägga, band som skära genom märg och ben... skära in i själen! Men nu lossna de!... Hade jag blott haft mod att förr kasta dem af!

BETTA.

Med möda bekämpande sin rörelse.

Brita, Brita! Hvarför skulle du häda Gud den gången på fästekvällen i fjol? Jag har sörjt öfver det hvarenda dag. Minns du, hur du hotade honom? Nu är det han, som agat dig.

BRITA.

Gud säger du? Kanske heter han så. Jag vet inte. Jag vet blott, att det finns en osynlig makt, som är starkare än jag.

¹ En sådan karl finns inte, som binder mig!

SVEN.

Du har böjt mig till jorden, Brita! Du har gjort mig fridlös allt till döden! Skammens sorg är som ingen annan. Den är utan ro.

... Hur blef du så ond? Hur kunde du göra mig och barnet detta?

BRITA.

Hur kunde Ni göra, hvad Ni gjorde mig, då jag var ung? Ni visste, hur jag led, och rördes inte. Värre har jag inte gjort Lill-Otto. Jag såg hans ångest och rördes inte. Hans lif har jag inte tagit. Men den som ser ångesten i en annans själ och inte röres, han har dräpt, och öfver honom hvilar domen!

SVEN.

Det var då därför isfloden skulle gå fram öfver mitt hus!

BRITA.

Kanhända. Hvem vet det. Kanhända hade två människor blifvit bättre, än de blef, om Ni inte varit mig en hård fader den gången. Och kanhända många andra blifvit bättre genom oss . . .

SVEN.

Nej, nu går du för långt!

Du har hemsökt din egen far i sällskap med rövare och mördare, och nu, då följderna kommer, tappar du besinningen och ser brott i allt.

Du har glömt, att det finns någonting, som kallas samvete. Hade du lyssnat till det, så stode du inte där som förbryterska. Väl är jag en bristfull människa, men min gärning är ändå inte som din. Hvad jag gjort, har jag först pröfvat inför mitt samvete.

BRITA.

Kan samvetet fordra sådant?

SVEN.

Ja. Du var omyndig den gången, och jag hade ansvaret för dig. Jag kunde väl inte med vett och vilja kasta dig i armarna på en landstrykare. Jag har handlat, så godt jag förstått, och har ja då felat, så är det svenskt att bära följderna.

Ja, nu känner jag, att jag bör resa mig och att jag ännu har någonting att lefva för. Jag vill lefva för att bära motgången manligt, sedan jag velat redligt.

BRITA.

Ni är man, och därför har Ni styrka att handla efter Ert samvete. Men jag är kvinna . . .

SVEN.

Man eller kvinna, den styrkan måste man ha. Inte för kärlek, inte för vinning, inte för lifsnöd får någon svika, hvad rätt och samvete bjuder.

BRITA.

Inte för kärlek . . .

SVEN.

Nej, inte ens för kärlek.

Du föll ifrån, du. Andra skall kanske göra detsamma. Men så mycket fastare skall vi återstående sluta oss samman. Vi skall sluta oss samman för att värna vår rätt och tjäna vårt land genom att öfvervinna svagheten inom oss själfva. Det kan synas ringa hvad vi därmed uträtta. Det ropas inte ut öfver land och rike. Men en dag skall det väl bli klart för alla i det här landet, att det är genom den tysta striden med sig själf ett folk vinner de största segrarna. Och på den dagen — kanske mossan då redan gror på våra grafvar — på den dagen skall man inte glömma oss! . . .

UNGA och GAMLA

stämma upp „Den tysta striden“:

En dag skall komma, då isen smälter,
 då vårlig sol öfver land skall gry.
 De tysta stridernas glömda hjältar
 från skär och slätter från stad och by,
 de skola manas ur dödens dalar
 med sång, som om deras segrar talar
 och stiger opp emot molnfri sky.

Då skall det svara ur djupa mullen
 på kyrkogårdens stilla rund,
 när vinden drar öfver gröna kullen
 och vaggar gräset i kvällens stund:
 „Blott den som kämpat den tysta striden
 och allt har vågat för samvetsfriden,
 blott han står fri uppå egen grund.

Och blef vår saga er till en maning,
 hur land skall byggas med ärlig tro,
 med offervilja och lagfast daning
 — så var arvet från fädrens bo.
 Vi själfva njutit vår lön i lifvet,
 det bästa blef oss allt redan gifvet —
 själföfvervinnelsens segerro“.

En poliskonstapel kommer från porten i fonden.

Man viker åt sidorna för att gifva plats. Han går rakt fram till Brita. När

SVEN

ser honom, sviktar han ett ögonblick och söker stöd af bordet. Bekämpar sin rörelse och säger med stadig röst:

Gör din plikt!

Poliskonstapeln ger en vink. Brita går långsamt ut i fonden, följd af konstapeln samt Wiljam och Betta, som icke kan behärska sig utan brister i gråt. Sven står med högburet hufvud, när de passera förbi.

RIDÅ.

Tidigare arbeten af Alex. Slotte:

*

På Djupsjö gård (Uttvandrare).

Folklifsbild i en akt.

Uppförd särskilda repriser i Helsingfors och flerstädes i landsorten. Utgifven och uppförd på finska under titeln L ä h d e t ä n A m e r i k a a n.

*

En swag stackare.

Skådespel i fem akter.

Handlingen skrider raskt framåt, dialogen är ypperlig och teckningen af karaktärerna — konsekvent och psykologiskt riktig. Fullständigast är prästen Ramstedt tecknad. — — — Med ett ord Ramstedts impulser och handlingar framgå följdriktigt ur hvarandra och ur sina förutsättningar, och hans slut är sålunda ej en tom teatereffekt, utan ett sant dramatiskt moment.

— — —
Svenska teatern är att lyckönska till att resultatet af dess rastlösa sträfvanden hvad det lider börja visa sin verkan på framkallandet af en inhemska dramatisk produktion. Redan det faktum, att inhemska originalarbeten erbjudas till uppförande, är glädjande, men än mer lyckligt är det, då de visa en så afgjord begåfning för kompositionen, ett så väl afmäjlsadt arbete i dialogen och en så god blick för de dramatiska detaljerna som premiären i går.

Rafael Hertzberg i Hufvudstadsbladet.

Som de tre förnämsta förmågorna (inom den yngre finländska dramatiken) kunna räknas fru Canth, bekant äfven här i Stockholm genom sin pjäs „En arbetares hustru“, Tavaststjerna och Slotte, hvars första förträffliga stycke „En svag stackare“ nyligen gafs med stor framgång på „Svenska teatern“ och som med detta arbete förtjänar att bli introducerad för den svenska publiken.

Harald Molander i Sv. Abl.

*

Halfdan Skald.

Skådespel i tre acter.

Skådespelet *Halfdan Skald* är i alla sina fogar synnerligen fast byggt. Händelserna äro fästa vid hvarandra naturligt och förlöpa utan luckor och „döda punkter“, såvida sådana ej genom utförandet åstadkommas.

Förf. Jonatan Reuter i Aftonposten.

„*Halfdan Skald*“ röjer ett så absolut herravälde öfver ämnet, en sådan kännedom om tidsålderns seder, språk och skaplymne, en så säker blick för dramats teknik och scenens fordringar, att vi i detta afseende icke tveka att ställa „*Halfdan Skald*“ vid sidan af det bästa, som i den vägen producerats. Handlingen försiggår på Snappertuna kungsgård i Finland under jernaldernas tredje skede i Skandinavien.

Redaktör Art. Frenckell i Hufvudstadsbladet.

Vi hafva efter förnyad bekantskap med stycket ingen anledning att draga in på det erkännande, vi för ett år sedan gäfvu däråt, snarare tvärtom, ty det vinner allt

mer, i synnerhet då det återges så nära i öfverensstämmelse med författarens intentioner, som nu i Åbo blifvit fallet. Man upptäcker alt flere förtjänster däri. — — —

Lektor Gustaf Cygnæus i Åbo Tidning.

*

Bengt Sved.

Dramatiskt dikt i fyra akter och tre tablåer.

Premiären i lördags är att anteckna som en af spelårets intressantaste aftnar, och både författaren och teatern äro att lyckönska till den vackra framgången.

— — —

Vår utsaga om de många värkningsfulla scenerna, det goda utförandet och den stämning författaren genom sin karaktärsteckning och sitt språk vidmakthåller i Bengt Sved ha således bekräftats af publiken. — — —

A. F. i Hufvudstadsbladet.

Det ligger en koncentration i handlingen och en skärpa i replikerna, sådan man är van att finna hos den framstående dramaturgen.

— — —

I sin helhet är hr Slottes Bengt Sved ett duktigt arbete, som värdigt kan ställas vid sidan af hans föregående, bland hvilka vi ställa mycket högt Halfdan Skald. Det är att hoppas, att hans på ett så lofvande sätt påbörjade författarebana skall skänka ännu många frukter för den inhemska dramatiken.

Magister E. Lindberg i Åbo Underrättelser.

*

Nej ta hålen nan målar min stugå rö!

Bemböling på bygdemål i tre akter af
Sebastian Friis (Alex. Slotte).

Prisbelönt vid föreningen Brages litterära täflan.

Den stora islossningen.

Uttalanden i pressen efter premiären:

Scenens lif är handling, och med riktig takt har hr Slotte uteslutit alla onödiga diskussioner ur sitt drama för att i stället visa oss, huru den bärande idéen utvecklar sig i handling. Ty hans drama har en bärande idé: den missriktade socialismens omogna kamp mot samhället och dess häraf följande nederlag — som dock drager sorg och lidande äfven öfver motståndarne. Denna idé fullföljer författaren med järnhård konsekvens från första akten till den sista. — — —

För min del är jag nog djärf att anse Alex. Slottes folkskådespel för ett af de allra bästa.

Doktor J. O. E. Donner i N. Pressen.

De som nitälska för den svenska inhemska teaterkonsten borde förvisso icke försumma att se detta stycke, som med sina rötter når djupt ned i den svenska folkstammens lif. — —

Hufvudstadsbladet.

Om skildringen i skådespelet af folklifvet och folklynnnet på de trakten, till hvilka handlingen är förlagd, yttrar sig odalmanen J. Storbjörk i N. Pr.:

I dessa afseenden står A. Slottes skådespel mycket högt. Dess hemort är Gamlakarleby och Nederveitil. Personernas namn, deras karaktär och uppfattning tillhöra samma trakt. Likaså humorn och stämningen i det hela. Den med ortsförhållandena förtrogne, vet väl, att Sven Moricks och Erik Storsveds syn på vår nationella kamp är den på trakten förhärskande. — — —

Dialogen är naturlig och sångerna bära hembygdens poesi på vackra folkmelodier, som kulminera i brudmarschens låtar och brudens skålvisa, hvilka i generation efter generation tjusat och tårat gamla och unga på hvarje bröllop i Nederveitil och dess omnejd. — — —

— ett af våra bästa folkskådespel, väl värdt att ses af hvar och en som intresserar sig för vår svenska allmoges uppfattning och dess lif i helg och söcken.

Pris 2 m. 75 p.

Vid samtidigt köp af förf:s nyss utkomna novellsamling „Karlebybor“ (bokhandelspriset 3 m. 75 p.) erhålles båda böckerna för 5 mk.

Jw. skönl. l.

Slotte

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 1191

B904

